

Dosarul nr. 3-16/23
2-23021809-01-3-13022023

DECIZIE
În numele Legii

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

01 august 2023

mun. Chișinău

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Ion Guzun
Mariana Pitic

Grefier

Stanislav Ungureanu

Cu participarea:
reclamantului

Alexei Paniș

reprezentanții pârâtei, avocații

Roger Gladei
și Valeriu Cernei

examinând în ședință de judecată publică, în procedura contenciosului administrativ, cererea de contestare depusă de Alexei Paniș împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, privind anularea deciziei nr. 21 din 24 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Alexei Paniș, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului,

c o n s t a t ă:

Argumentele participanților la proces:

La 13 februarie 2023, Alexei Paniș a depus cerere de contestare a deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 21 din 24 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Alexei Paniș, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, solicitând anularea deciziei nominalizate și dispunerea reluării procedurii de evaluare.

În motivarea acțiunii a invocat că, prin decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 74 din 15 martie 2017, a fost numit în funcția de judecător la Judecătoria Chișinău.

În anul 2021, în temeiul art. 3¹ din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947 din 19 iulie 1996, a depus cerere de participare la concursul pentru alegerea în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii.

Prin Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, au fost introduse noi prevederi privind etapa obligatorie a procesului de selectare a candidaților și de alegere sau numire a acestora în funcții.

Ulterior, în temeiul art. 15 alin. (4) din Legea nr. 26/2022, a fost adoptat Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Reclamantul a susținut că, la 12 ianuarie 2023, a avut loc audierea publică a candidatului Alexei Paniș în fața Comisiei de evaluare, iar la 07 februarie 2023, prin intermediul poștei electronice, i-a fost notificată decizia nr. 21 din 24 ianuarie 2023 „cu privire la candidatul Alexei Paniș, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii”, prin care, Comisia de evaluare, în temeiul art. 8 alin. (1), alin. (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a) și b) și alin. 5 lit. b), c), d), e) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, a decis că, candidatul Alexei Paniș nu întrunește criteriile de integritate, deoarece au fost constatate dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară și, prin urmare, nu promovează evaluarea.

A notat că unul din membrii Comisiei de evaluare, și anume Vitalie Miron a întocmit opinie separată pe marginea deciziei nr. 21 din 24 ianuarie 2023, prin care și-a expus dezacordul față de poziția Comisiei de evaluare și a accentuat că judecătorul Alexei Paniș, candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, întrunește criteriile de integritate prevăzute de Legea nr. 26/2022.

În opinia reclamantului Alexei Paniș, decizia Comisiei de evaluare nr. 21 din 24 ianuarie 2023, emisă în privința candidatului la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, Alexei Paniș, este ilegală și a fost influențată de factori politici, în special fiind ghidată de doleanțele Președintelui Republicii Moldova, Maia Sandu și a grupurilor de interese, care aservesc regimul actual.

Un prim argument al ilegalității deciziei Comisiei de evaluare, invocat de reclamant, este participarea la procedura administrativă a unor persoane care nu aveau dreptul, și anume membrii Tatiana Răducanu și Nadejda Hriptievschi, care

nu și-au exercitat mandatul cu imparțialitate și obiectivitate, fapt ce contravine art. 7 lit. d) și e) din Legea nr. 26/2022 și Regulamentului de organizare și funcționare al Comisiei de evaluare reglementează conflictele de interese.

În acest sens, reclamantul a evocat că, la 19 septembrie 2019, un grup de aproximativ 80 de judecători, din care făcea parte și el, au depus la Consiliul Superior al Magistraturii cerere prin care au solicitat, în temeiul art. 232 alin. (2) din Legea privind organizarea judecătorească nr. 514 din 06 iulie 1995, convocarea și anunțarea datei desfășurării Adunării generale extraordinare a judecătorilor pentru 20 septembrie 2019. Însă, Consiliul Superior al Magistraturii a neglijat solicitarea judecătorilor și a refuzat convocarea Adunării, motiv pentru care a fost declanșată o acțiune în contencios administrativ prin care magistrații și-au apărat drepturile consfințite în Legea nr. 514/1995.

Evenimentele care au avut loc în toamna anului 2019 în legătură cu desfășurarea Adunării generale extraordinare a judecătorilor au fost intens discutate în societate, iar un aport semnificativ referitor la subiectul dat l-au avut doi membri ai Comisiei de evaluare, Tatiana Răducanu și Nadejda Hriptievschi, care împreună cu unii actori politici au criticat vehement acțiunile judecătorilor ce au participat la Adunarea generală extraordinară a judecătorilor și au chemat la boicotarea adunărilor viitoare.

La fel, Nadejda Hriptievschi, din postura de expert și director de programe din cadrul Centrului de Resurse Juridice din Moldova, în mod repetat s-a expus în mass-media asupra evenimentelor legate de Adunarea generală extraordinară a judecătorilor din anul 2019 și, într-o manieră evidentă, a criticat judecătorii care au optat pentru desfășurarea Adunării generale extraordinare a judecătorilor și care au participat la acea Adunare. Mai mult ca atât, Nadejda Hriptievschi nu doar că a lansat critici în raport cu legalitatea acțiunilor petrecute, dar s-a expus într-o manieră depreciativă față de aptitudinile profesionale ale judecătorilor, care au participat la Adunare.

Astfel, reclamantul a considerat că există circumstanțe care trezesc îngrijorări serioase în privința imparțialității și obiectivității membrilor Comisiei de evaluare Tatiana Răducanu și Nadejda Hriptievschi, deoarece acestea anterior și-au expus în public criticile personale depreciative în raport cu o parte din judecători, printre care și reclamantul Alexei Paniș. În esență, acești membri ai Comisiei de evaluare au delimitat corpul de judecători în 2 grupări, judecători buni, adică cei care nu au participat la Adunarea generală extraordinară a judecătorilor în anul 2019, și judecători compromiși, cei care au participat la Adunarea generală extraordinară în anul 2019.

Cu toate acestea, Comisia de evaluare a respins cererile de recuzare formulate de candidatul Alexei Paniș împotriva membrilor Tatiana Răducanu și Nadejda Hriptievschi, fără a analiza și combate argumentele invocate, privind lipsa de imparțialitate din partea acestor membri. Iar, această situație a viciat *ab initio* decizia finală din perspectiva legalității procedurii de evaluare a candidatului la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, Alexei Paniș.

Succesiv, reclamantul a invocat că procedura de evaluare a sa în calitate de candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, precum și

decizia nr. 21 din 24 ianuarie 2023, prin care nu a promovat evaluarea din motiv că nu întrunește criteriile de integritate etică și financiară, au fost influențate de politic.

În context, este un fapt notoriu că procesul de evaluare extraordinară a judecătorilor a reprezentat capul de afiș al campaniei electorale a partidului de guvernare și promisiunea electorală de bază în campania electorală a Președintelui Republicii Moldova, Maia Sandu.

Deși, prevederile Legii nr. 26/2022 nu acordă Comisiei de evaluare competența de a da apreciere și a analiza hotărârile emise de către candidați în calitate de judecători sau de a analiza și a se expune asupra modului în care aceștia au examinat cauze concrete, Comisia de evaluare, atât în cadrul runde de întrebări scrise, cât și la audierea candidatului și nemijlocit în decizia nr. 21 din 24 ianuarie 2022 a manifestat un interes deosebit față de o cauză de contencios administrativ examinată de către judecătorul Alexei Paniș, în concret, cauza inițiată de ex-președintele Curții de Apel Chișinău, Vladislav Clima, împotriva Președintelui Republicii Moldova, Maia Sandu, cu privire la contestarea decretului prin care acesta a fost revocat din funcția judiciară administrativă de președinte al Curții de Apel Chișinău.

Reclamantul a susținut că, la 27 ianuarie 2022, în perioada când doar se elabora Legea nr. 26/2022, Președintele Republicii Moldova, Maia Sandu a amenințat direct judecătorii cu „procesul de evaluare externă”, făcând referire la cauza de contencios Clima vs Președinția Republicii Moldova, examinată de către judecătorul Alexei Paniș, unde nu s-a sfiit să califice acțiunile instanței ca „acțiuni ale sistemului mafirot care nu se dă bătut pentru a păstra influențele” și a amintit despre consecințele evaluării externe.

Ulterior, prin decretul din 25 octombrie 2021 a Președintelui Republicii Moldova, Maia Sandu, a fost constituit Consiliul Suprem de Securitate, în componență căruia a fost inclusă și doamna Tatiana Răducanu, din postura de președinte al Consiliului de administrare al Asociației Obștești „Centrul de Resurse Juridice”.

Deși, Tatiana Răducanu a fost inclusă în componența Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, continuă să facă parte din Consiliul Suprem de Securitate și chiar participă la ședințele Consiliului.

Astfel, în opinia reclamantului, este dubios în ce mod Tatiana Răducanu își păstrează autonomia decizională față de Asociația Obștească „Centrul de Resurse Juridice”, cerută de art. 4 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, dacă nu este suspendată din funcția de președinte al Consiliului de administrație al asociației obștești. Iar, dacă totuși este suspendată din această funcție, nu este clar în ce calitate își continuă activitatea în cadrul Consiliului Suprem de Securitate.

La fel, reclamantul a menționat și faptul că, prin decretul din 10 iunie 2021 al Președintelui Republicii Moldova, Maia Sandu, a fost constituit Comitetului consultativ anticorupție pe lângă Președintele Republicii Moldova, în componența căruia a fost inclusă și Nadejda Hriptievschi.

Deși, Nadejda Hriptievschi a fost inclusă în componența Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în

organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, aceasta până la moment continuă să facă parte din Comitetului consultativ anticorupție pe lângă Președintele Republicii Moldova.

În context, a conchis că, atât membrii Consiliului Suprem de Securitate, cât și ai Comitetului consultativ anticorupție pe lângă Președintele Republicii Moldova sunt desemnați de către Președintele Republicii Moldova în afara unui concurs, fiind favorizate astfel numirile pe bază de loialitate, iar însăși prezența lor în cadrul Comisiei de evaluare este suficientă pentru a constata nu doar un conflict de interese, ci și un real mecanism de a influența procedura de evaluare. Ambele entități sunt organe consultative pe lângă Președintele Republicii Moldova și acestea includ în componența lor persoane apropiate de președinte, care împărtășesc aceleași viziuni în domeniul social, politic sau justiției.

Un eveniment ce atestă acest fapt l-a constituit și declarația Președintelui Republicii Moldova, Maia Sandu, din 30 decembrie 2022, care în mod public a amenințat judecătorii și a recunoscut influența asupra procesului de evaluare externă, declarând că „pentru a menține sprijinul popular pentru reformă ar fi cazul să vedem mai multă implicare și responsabilitate din partea judecătorilor, mai ales că procesul de evaluare îi așteaptă și modul cum se comportă ei astăzi va conta pentru notele la evaluare.”

În opinia reclamantului, pentru un observator obiectiv și imparțial, aceste circumstanțe sunt mai mult decât suficiente pentru a constata derularea unui proces controlat politic, care urmărește capturarea justiției și eliminarea din sistem a judecătorilor incozi.

La fel, o altă dovadă a influenței politice realizate asupra procesului de evaluare externe servește și faptul accesării și prelucrării datelor cu caracter personal ale candidaților din rândurile judecătorilor supuși verificării, de către Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova în interesele comisiei pre-*vetting*, fapt confirmat prin actul de constatare a stărilor de fapt nr. 004-A-1/22 întocmit de către executorul judecătoresc la 09 noiembrie 2022 și răspunsul Secretariatului Parlamentului nr. SG-3-nr.521 din 02 noiembrie 2022.

Prin actul de constatare a faptelor și stărilor de fapt nr. 004c-10/2022, întocmit de către executorul judecătoresc la 09 noiembrie 2022, se confirmă că Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova, în care majoritatea parlamentară este deținută de către exponenții partidului politic PAS, promotorii „evaluării externe”, al cărui președinte este și președintele partidului politic PAS, a accesat în mod repetat datele cu caracter personal ale judecătorului Alexei Paniș, în perioada în care avea loc evaluarea acestuia de către Comisia de evaluare. Iar, prin răspunsul Secretariatului Parlamentului Republicii Moldova nr. DPA-P-4482/22 din 20 octombrie 2022 s-a confirmat că această accesare a avut loc în legătură cu procesul de evaluare a subsemnatului și s-a recomandat să fie interpelată în acest sens Comisia de evaluare.

La rândul său, Comisia de evaluare, prin răspunsul nr. 94-e.0 din 09 decembrie 2022, la interpelarea privind motivele pentru care Secretariatul Parlamentului activează în interesele unei comisii independente, a explicat într-o manieră evazivă că nu este responsabilă pentru acțiunile altor autorități.

Tot cu referire la influența politicului asupra procesului de evaluare, reclamantul Alexei Paniș a invocat că, atât Nadejda Hriptievschi personal, cât și persoane apropiate Tatiane Răducanu, au făcut parte din donatorii partidului de guvernare în campania electorală, fapt confirmat prin raportul privind gestiunea financiară a partidului politic PAS pentru perioada 01 ianuarie 2018 – 20 martie 2018. Iar, Nadejda Hriptievschi a fost și un agitator aprig al Președintelui Republicii Moldova, Maia Sandu, în campania electorală.

În viziunea reclamantului, alt aspect important care a viciat procesul de evaluare este influența organizațiilor neguvernamentale (ONG-urilor) afiliate politic. Or, este un fapt notoriu că Ministrul Justiției, Sergiu Litvinco și conducătorul Centrului de Resurse Juridice din Moldova (CRJM), Vladislav Gribincea, sunt persoane apropiate – cumnați.

Astfel, a considerat relevant și faptul că doi membri ai Comisiei de evaluare sunt exponenții CRJM, și anume Nadejda Hriptievschi, Tatiana Răducanu, șefa secretariatului Comisiei de evaluare, Elena Prohnițchi, este ex-membră a Consiliului de administrație al CRJM, iar potrivit informațiilor care le deține, în cadrul secretariatului Comisiei de evaluare activează și soția președintelui CRJM – Ilie Chirtoacă

Deși, în mod aparent, CRJM nu participă în nici un fel la procesul de evaluare, anume Vladislav Gribincea în mod repetat și-a expus public poziția față de procesul de evaluare și chiar a încercat să descrie mecanismele acestui proces, manifestându-se ca un purtător de cuvânt.

Reclamantul a menționat că, potrivit răspunsului Instituției Publice „Agenția Servicii Publice” nr. 01/289dp din 08 noiembrie 2022, datele cu caracter personal ale candidatului Alexei Paniș, judecător în cadrul Judecătoriei Chișinău, care se conțin în Registrul bunurilor imobile, au fost accesate de către Asociația Obștească „Institutul pentru Politici și Reforme Europene”, director executiv și membru al consiliului de administrație al căreia este Iulian Groza. Printre altele, Iulian Groza este membru al Consiliului Suprem de Securitate, numit prin decretul Președintelui Republicii Moldova, Maia Sandu.

Totodată, Iulian Groza a recunoscut în spațiul public că a accesat datele cu caracter personal ale candidaților supuși procesului de evaluare și a invocat un motiv „nobil”, asistența în procesul de evaluare a magistraților.

În acest sens, reclamantul a notat că, asociațiile obștești nu pot substitui o autoritate publică, dacă acest lucru nu este stabilit prin lege și ar putea oferi expertiză doar pe baza surselor deschise.

Astfel, în opinia reclamantului, cumulul acestor circumstanțe denotă că activitatea Comisiei de evaluare nu a fost independentă.

Succesiv, reclamantul a invocat că, deși, art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022 și art. 83 din Codul administrativ îi garantează dreptul de a lua cunoștință cu materialele examinate de Comisia de evaluare în procesul de evaluare, acest drept i-a fost încălcat de către Comisia de evaluare. Or, la 09 ianuarie 2023, când s-a prezentat la sediul unde își desfășura activitatea Comisia de evaluare, șefa secretariatului a refuzat să îi pună la dispoziție toate materialele și i-a transmis o mapă în care se aflau copii ale unor acte, 90% din acte care el personal le-a prezentat Comisiei de evaluare în cadrul rundelor de întrebări. Iar,

la insistența sa de a-i prezenta toate materialele, șefa secretariatului i-a explicat că, Comisia de evaluare prezintă doar actele pe care le consideră relevante.

Astfel, în opinia reclamantului, Comisia de evaluare în mod eronat a menționat în textul deciziei nr. 21 din 24 ianuarie 2023 că „la 09 ianuarie 2023 candidatului i s-a acordat acces la materialele de evaluare, conform art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022”, această afirmație fiind combătută prin recipisa semnată olograf de către candidatul Alexei Paniș la 09 ianuarie 2023, în care a indicat expres că nu i-a fost asigurat accesul la toate materialele de evaluare. Mai mult ca atât, acest fapt a fost invocat și în cadrul ședinței publice de audiere din data de 12 ianuarie 2023, însă, Comisia de evaluare a ignorat acest argument și prevederile art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022.

Reclamantul a considerat că, procedura de evaluare desfășurată în privința sa nu a fost una echitabilă, fiindu-i încălcat dreptul la apărare, deoarece nu cunoștea probele administrate de Comisia de evaluare.

De asemenea, în speță, au fost admise erori grave în procesul de analiză a materialelor de evaluare și în procesul de traducere a acestora, prin ce s-au încălcat prevederile art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022 și art. 85 alin. (3) din Codul administrativ.

În privința candidatului Alexei Paniș, până la audierea publică din 12 ianuarie 2023, Comisia de evaluare a formulat 4 runde de întrebări scrise, la care el a reacționat prompt și cu bună-credință, prezentând răspunsurile la toate întrebările Comisiei în termenul acordat de doar 4 zile, 2 dintre care de regulă erau zile nelucrătoare. Însă, textul întrebărilor formulate de către Comisia de evaluare denotă imposibilitatea acestuia de a citi și analiza informația din actele ce le deținea sau de a înțelege și explica sensul exact al normelor legale.

Cu titlu de exemplu, reclamantul a evocat că:

- în cadrul Rundei 1, întrebarea nr. 8 pct. b): Comisia a făcut referire la art. 40 din Codul fiscal și l-a învinuit că nu și-a onorat obligațiile fiscale, deși, alin. (6) al aceluiași articol exclude însăși întrebarea;

- în cadrul Rundei 1, întrebarea nr. 15: Comisia, având extrasele bancare la care face referire, nu a identificat corect data deschiderii conturilor bancare;

- în cadrul Rundei a 2-a, întrebarea nr. 5: Comisia nu a studiat extrasul de la ASP pentru a identifica corect data achiziției autovehiculului;

- în cadrul Rundei a 2-a, întrebarea nr. 7: Comisia nu a făcut distincție dintre termenul de „valoare cadastrală a bunului” și cel de „valoare contractuală a bunului”;

- în cadrul Rundei a 2-a, întrebarea nr. 8: Comisia nu a studiat extrasul bancar și în mod eronat a acuzat candidatul că, la 21 ianuarie 2022, cineva ar fi depus pe contul acestuia o sumă de 38 050 de euro;

- în cadrul Rundei a 2-a, întrebarea nr. 9: Comisia în mod arbitrar a inventat faptul suportării unor cheltuieli investiționale în sumă de 550 000 de lei;

- în cadrul Rundei a 2-a, întrebarea nr. 10: Comisia în mod arbitrar a inventat faptul suportării unor cheltuieli în sumă de 550 000 de lei pentru investiții și nu a citit corect informația din extrasele ASP cu privire la persoana care este proprietarul mijlocului de transport;

- în cadrul Rundei a 3-a, întrebarea nr. 1: Comisia nu a făcut distincție dintre „valoarea reală a bunului”, „valoarea cadastrală” și „valoarea contractuală”;

- în cadrul Rundei a 3-a, întrebarea nr. 4: Comisia nu a cercetat extrasul bancar, iar din acest considerent nu a fost în stare să înțeleagă că pe acest cont bancar candidatul achita ratele la credit. Astfel, Comisia a pus candidatul să explice cum banca a utilizat banii ce i-au fost returnați;

- Runda a 3-a, întrebările nr. 7, 8 și 9: Comisia nu a analizat extrasul bancar și nu a fost în stare să facă un calcul matematic al rulajului, iar în consecință a fost pus să explice cum au fost utilizați banii ce i-a returnat băncii;

- Runda a 3-a, întrebarea nr. 11: Comisia nu a fost în stare să identifice un cont bancar al soției sale, care a fost indicat în declarația de avere și interese personale.

Alexei Paniș a menționat că, potrivit Regulamentului de organizare și funcționare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, ședințele Comisiei, precum și toate comunicările scrise și electronice între membrii Comisiei și între membri și secretariat se desfășoară în limba engleză, cu excepția ședințelor publice, care se vor desfășura în limba română cu traducere simultană sau consecutivă în limba engleză.

La capitolul dat a reținut faptul că trei dintre membrii Comisiei de evaluare, Herman von Hebel, Victoria Henley și Nona Tsotsoria, nu sunt cetățeni ai Republicii Moldova și nu cunosc limba de stat.

Prin urmare, Comisia de evaluare trebuia să beneficieze de servicii calificate de traducere, însă, materialele evaluării confirmă că acest proces a eșuat, deoarece la Runda a 2-a de întrebări, întrebarea nr. 2, în fața Comisiei de evaluare a fost pus un text care a fost tradus greșit, fiind confundate noțiuni distincte, cum ar fi „avocat” și „jurist”. În același text, în rezultatul traducerii eronate, Comisia a reținut anumite fapte care nu au existat în realitate, cum ar fi acuzațiile candidatului Alexei Paniș asupra modului în care Dorel Musteață s-a numit pe sine președinte al Curții de Apel Chișinău.

Mai mult ca atât, din versiunea în limba engleză a ședinței de audiere publică a candidatului Alexei Paniș din data de 12 ianuarie 2023 rezultă că în cadrul acesteia la fel a fost viciat procesul de traducere, deoarece membrilor Comisiei de evaluare nu le-a fost tradusă toată informația prezentată de candidatul audiat.

În opinia reclamantului, și mai grav este faptul că membrul Comisiei de evaluare Nona Tsotsoria, care nu este cetățean al Republicii Moldova și nu posedă limba română, pe parcursul interviului nu purta căștile prin care trebuia să-i fie asigurată traducerea, deși, candidatul răspundea la întrebările adresate anume de către acest membru și încerca să explice situația de fapt imputată.

Reclamantul a calificat această conduită ca fiind gravă și ilegală, care explică motivul pentru care Comisia de evaluare nici nu a dorit să audă explicațiile sale.

Totodată, reclamantul a considerat irelevante constatările reținute de către Comisia de evaluare din hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza *Xhoxhai v. Albania* (15227/19), și anume inversarea sarcinii probațiunii în

procesul de evaluare a judecătorilor, deoarece în cazul reformei implementate în Albania au fost operate modificări de ordin constituțional, care nu au avut loc și în Republica Moldova. Astfel, urma a se ține cont că, potrivit art. 46 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova, caracterul licit al dobândirii se prezumă.

Succesiv, reclamantul a invocat că membrii Comisiei de evaluare au încălcat deliberativ prevederile Legii nr. 26/2022, în special ale art. 8 alin. (4) lit. b), prin prisma căruia se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă Comisia de evaluare constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

La caz, însă, Comisia de evaluare a analizat minuțios bunurile imobile dobândite de către tatăl candidatului, Ștefan Paniș, începând cu anul 2000, adică cu 22 de ani în urmă, depășind cu 7 ani termenul limită admis de Legea nr. 26/2022 și când candidatul Alexei Paniș nu doar că nu activa ca judecător, dar avea vârsta de 12 ani.

Comisia de evaluare, contrar Legii nr. 26/2022, depășind deliberat perioada de 15 ani permisă de Legea nr. 26/2022, a analizat tranzacțiile de achiziționare de către tatăl său pe parcursul mai multor ani a terenurilor agricole amplasate în diferite localități ale raionului Florești.

Reclamantul a notat că, din materialele dosarului administrativ, nu este clar în baza cărui document și de către ce organ a fost furnizat acesta, Comisia de evaluare a stabilit suprafața totală a terenurilor agricole deținute de către tatăl său, în condițiile în care aceste terenuri nu sunt comasate, fiind divizate și amplasate în diferite localități ale raionului Florești. Or, în informația deținută de Instituția Publică „Agenția Servicii Publice”, cât și în declarațiile de avere și interese personale depuse anual de către Ștefan Paniș, aceste terenuri sunt indicate separat.

La fel, în viziunea reclamantului, Comisia de evaluare în mod eronat și neîntemeiat a ajuns la concluzia că în privința candidatului Alexei Paniș există dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică și criteriul de integritate financiară, în legătură cu sursa mijloacelor bănești pentru împrumutul de 300 000 de lei și cardul salarial al tatălui candidatului utilizat de candidat în anul 2022.

Or, este incert ce dubii a constatat Comisia de evaluare în privința surselor mijloacelor bănești pentru împrumutul acordat de tatăl său în sumă de 300 000 de lei, în condițiile în care în anul 2021 părinții său au obținut venituri în sumă de peste 1 800 000 de lei din plăți salariale și darea în arendă a terenurilor agricole. Astfel, este lipsită de logică juridică concluzia că există dubii la capitolul ce ține de proveniența mijloacelor financiare în sumă de 300 000 de lei împrumutate de Ștefan Paniș candidatului Alexei Paniș.

De asemenea, Comisia de evaluare neîntemeiat a pus la baza suspiciunilor sale un act de constatare al Autorității Naționale de Integritate emis în anul 2021 în privința tatălui său, Ștefan Paniș. Or, în cadrul aceluși control a fost supusă verificării averea lui Ștefan Paniș pentru perioada care anilor 2012-2020, iar în speță, suma împrumutului a fost acordată în anul 2021, din veniturile înregistrate în anul 2021. Prin urmare, constatările Autorității Naționale de Integritate reținute

în actul de constatare emis în anul 2021 nu sunt pertinente la caz, deoarece se referă la o perioadă anterioară anului când a fost acordat împrumutul.

Ba mai mult, prin prisma art. 23 alin. (7) din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016, actul Autorității Naționale de Integritate emis în anul 2021 în privința lui Ștefan Paniș, tatăl candidatului Alexei Paniș, nu este definitiv și nu produce efecte juridice, deoarece a fost contestat și în prezent este supus controlului legalității de către instanța judecătorească.

Respectiv, Comisia de evaluare nu putea reține acest act de constatare în calitate de probă, deoarece nu este definitiv și nu produce efecte juridice. Însă, dând dovadă de duble standarde, Comisia de evaluare nu a reținut actele de constatare nr. 1162/16 din 25 noiembrie 2021 și nr. 578/02 din 24 octombrie 2022 emise de Autoritatea Națională de Integritate, care sunt definitive și prin care s-a refuzat inițierea controlului în privința lui Ștefan Paniș și s-a constatat în privința lui Alexei Paniș lipsa aparenței unei diferențe substanțiale între veniturile obținute, cheltuielile realizate și averea dobândită, precum și lipsa aparenței de nedeclarare a unor conflicte de interese, incompatibilități sau restricții.

La fel, în opinia reclamantului, concluziile Comisiei de evaluare referitor la utilizarea în anul 2022 a cardului bancar al tatălui său confirmă că membrii Comisiei de evaluare nu au ascultat explicațiile ce le-a dat în cadrul audierii publice, or, în esență, Comisia de evaluare pretinde că există un dubiu referitor la proveniența mijloacelor salariale ale tatălui său provenite ca salariu achitat din bugetul de stat pe cardul salarial.

Deopotrivă, reclamantul a considerat că, la caz, Comisia de evaluare a construit artificial existența unor dubii în partea ce ține de modalitatea de înstrăinare în anul 2017 a autovehiculului de marcă și model Kia Sorento și a neregularității acestei tranzacții în conformitate cu cerințele legislației în vigoare.

Reclamantul a învederat că, atât în cadrul runde de întrebări, cât și în cadrul audierilor publice a explicat că înstrăinarea mijlocului dat de transport și reînmatricularea acestuia a avut loc în cadrul unei subdiviziuni a Instituției Publice „Agenția Servicii Publice”, cu semnarea unui contract de vânzare-cumpărare tipizat, procedură care a fost acceptată de către autoritățile statului.

În situația dată, Comisia de evaluare era obligată să solicite de la Instituția Publică „Agenția Servicii Publice” actele aferente procedurii de reînmatriculare a mijlocului de transport KIA Sorento, deoarece toate actele se află în posesia autorităților statului, precum și să le analizeze conform art. 92 din Codul administrativ.

De asemenea, la tragerea concluziei precum că mijlocul de transport KIA Sorento a fost înstrăinat în anul 2017 la același preț la care a fost achiziționat în anul 2012, Comisia de evaluare nu a dat apreciere argumentelor candidatului Alexei Paniș că valuta de referință pentru autovehiculul dat la momentul achiziționării a fost dolarul SUA, care la 01 ianuarie 2012 valora 11,69 de lei pentru 1 dolar SUA, iar la 01 ianuarie 2017 – 20,12 lei pentru 1 dolar SUA.

Respectiv, valoarea identică a autovehiculului Kia Sorento la cumpărarea acestuia în anul 2012 și la vânzarea ulterioară în anul 2017 se datorează fenomenului inflației și că, în raport cu rata de schimb a dolarului SUA, mașina respectivă a fost vândută la un preț cu 72% mai mic decât prețul său de

achiziționare, deoarece între anii 2012 și 2017 valoarea leului moldovenesc s-a depreciat cu 72% față de dolarul SUA.

În continuare, reclamantul a considerat absurdă concluzia Comisiei de evaluare în partea ce ține de veridicitatea cheltuielilor în numerar în sumă de 300 000 de lei, deoarece Comisia de evaluare consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate financiară în situația în care este cert stabilit faptul că acesta a obținut legal mijloace financiare, dar nu a prezentat documente confirmative privind cheltuirea acestora.

Cu atât mai mult că, în cadrul rundelor de întrebări și în cadrul audierii publice candidatul Alexei Paniș a explicat că, în afară de cheltuielile pentru achiziționarea bunului imobil, în anul 2018 a suportat și cheltuieli pentru consum curent. Așa, soldul rămas din mijloacele financiare după achiziționarea imobilului și după asigurarea cheltuielilor de consum a fost cheltuit la începutul anului 2019 pentru achiziționarea materialelor de construcție și achitarea avansului pentru demararea lucrărilor de construcție.

Astfel, în opinia reclamantului, Comisia de evaluare în mod eronat a estimat că aceste mijloace financiare deținute în numerar de către candidatul Alexei Paniș în anul 2018 urmau să fie incluse în declarația de averi și interese personale depusă în anul 2019, or, la momentul depunerii declarației, la 29 martie 2019, el nu deținea mijloace bănești în numerar care ar fi depășit 15 salarii medii pe economie, iar în consecință nu avea obligația să le declare.

Succesiv, reclamantul a considerat că, membrii Comisiei de evaluare neîntemeiat au apreciat că nu au fost etice declarațiile publice ale judecătorului Alexei Paniș din 19 ianuarie 2022, or, atât prevederile Codului de etică și de conduită profesională al judecătorului (adoptat prin Hotărârea Adunării Generale a Judecătorilor nr. 8 din 11 septembrie 2015), cât și Principiile de la Bangalore privind Conduita Judiciară, recunosc dreptul judecătorilor la libera exprimare.

Cu atât mai mult că, în spiritul art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, comentariile sale nu au vizat cauze examinate de către judecătorul Alexei Paniș și nici nu s-au referit la persoane care ar avea rolul de participant în cauze pendinte sau pe care le-ar fi examinat.

În viziunea reclamantului, expunerile care le-a dat Ziarului de Gardă au fost etice, deoarece i s-a cerut să comenteze acuzațiile aduse de angajatul SIS, Eugen Rurac, în nota semnată de către acesta și transmisă Consiliului Superior al Magistraturii și care s-a scurs în public.

Reclamantul a atras atenția că, niciuna din persoanele vizate în expunerile sale, Rurac Eugen, Dorel Musteață sau Domnica Manole (actualul Președinte al Curții Constituționale și ex-judecător, urmărit penal de ex-procurorul Eugen Rurac, care după schimbarea guvernării a renunțat la învinuire în instanța de judecată, nu au considerat expunerile sale ca fiind contrare eticii judiciare, ofensatoare sau deranjante, nu au sesizat Colegiul disciplinar al judecătorilor, nu au solicitat dreptul la replică și nici nu au venit ulterior în spațiul public pentru a infirma faptele pe care le-a expus pentru Ziarul de Gardă.

Reclamantul a reiterat că, prin notele lansate intenționat în spațiul public, era învinuit de infracțiunile de abuz și pronunțare a unei hotărâri vădit ilegale, calificări care îi erau atribuite după emiterea doar a dispozitivului hotărârii

judecătorești prin care a anulat un decret prezidențial pe care l-a considerat ca fiind ilegal, înainte de redactarea hotărârii motivate.

Astfel, prin acest atac public, a fost supus presiunilor în timpul redactării hotărârii motivate pe cauza respectivă din partea unui reprezentant al Serviciului de Informații și Securitate, fapt interzis atât de legislația națională, cât și de standardele internaționale, printre care și Avizul Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni CCJE nr.21(2018) cu privire la prevenirea corupției în rândul judecătorilor, care conține recomandări ferme referitoare la implicarea serviciilor de informații în procedurile ce vizează integritatea magistraților.

Mai mult decât atât, Asociația Judecătorilor din Moldova, cât și Asociația Magistraților din România, la 17 ianuarie 2022, au intervenit cu reacții publice vehemente pe marginea presiunilor date, reflectate pe larg în presa din Republica Moldova și din România. Iar, cele două Asociații profesionale s-au expus în data de 17 ianuarie 2022, pe când el a oferit un comentariu pentru Ziarul de Gardă în data de 19 ianuarie 2022, exprimând solidaritate cu colegii săi judecători împotriva atacului adus la adresa independenței justiției.

În cadrul expunerilor nu a divulgat, comentat și folosit informații de care a luat cunoștință în exercitarea atribuțiilor de judecător, ci a operat exclusiv cu fapte cunoscute opiniei publice despre activitatea anterioară a lui Eugen Rurac.

Prin urmare, reclamantul a considerat că a uzat exclusiv de dreptul său la libertatea de exprimare, infirmând declarațiile defăimătoare din nota lui Eugen Rurac, precum că ar fi săvârșit infracțiuni de abuz și emiteră a unei hotărâri ilegale, că ar fi admis conflicte de interese sau că ar fi uzurpat vreo putere în stat. Toate afirmațiile sale au respectat criteriile de rezonabilitate și măsură, nu au constituit defăimări la adresa nici a unei persoane menționate, căci au fost judecați de valoare cu substrat factologic suficient, după cum prevede Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010 și comunicarea respectivă nu a încălcat nici unul din principiile indicate la art. 9 alin. (6) din Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului.

Din acest considerent, reclamantul a opinat că sunt lipsite de substrat pretinsele încălcări de ordin disciplinar ce i-au fost imputate de către Comisia de evaluare, și anume că ar fi acționat într-un mod care aduce atingere onoarei, probității profesionale și prestigiului justiției, în așa măsură încât să afecteze încrederea publicului în justiție. Or, expunerile sale din 19 ianuarie 2022 au intervenit la 2 zile după ce atacul la adresa independenței justiției a fost criticat de două asociații profesionale ale judecătorilor din 2 state (Asociația Judecătorilor din Moldova și Asociația Magistraților din România).

Comisia de evaluare a tratat conduita sa în speța dată ca fiind o încălcare gravă, deși, Colegiul disciplinar i-a aplicat cea mai blândă sancțiune disciplinară, fapt ce presupune că organul disciplinar nu a constatat în acțiunile sale o abatere gravă.

Ba mai mult, membrii Comisiei de evaluare nici nu a dorit să ia cunoștință cu textul notelor semnate de către Eugen Rurac și nu au ținut cont de ordonanța de refuz în pornirea urmăririi penale și clasarea procesului penal din 29 august 2022, emisă de Procuratura Anticorupție în privința sa, din care rezultă cert că a

fost investigat anume în baza acuzațiilor aduse de Eugen Rurac prin acele note ale SIS-ului pe care le-a comentat în public.

În opinia reclamantului, exercitarea dreptului la replică în calitatea sa de judecător nu poate fi reținută drept încălcare gravă a regulilor de etică și conduită profesională.

În concluzie, reclamantul a considerat că urma să promoveze evaluarea în calitate de candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii.

La 20 februarie 2023, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, reprezentată de Vitalie Miron, a depus referință prin care a solicitat respingerea cererii de contestare înaintate de către Alexei Paniș.

În motivarea referinței, pârâta a invocat că și-a executat cu diligență și bună-credință toate obligațiile prevăzute de Legea nr. 26/2022, iar când a constatat anumite neclarități, a oferit reclamantului posibilitatea de a le elucida, prin prezentarea datelor și informațiilor suplimentare, stabilindu-i un termen suficient.

Astfel, Comisia de evaluare a considerat că decizia sa nr. 21 din 24 ianuarie 2023 este legală și întemeiată, iar alegațiile reclamantului sunt neîntemeiate și nu au un suport probatoriu.

Pârâta a notat că, în spiritul Legii nr. 26/2022, sarcina probațiunii trece asupra candidatului pe parcursul procesului de evaluare. În faza inițială este în obligația Comisiei de a acumula date și informații, făcând uz de competențele sale legale și cu respectarea obligațiilor legale. Însă, odată cu apariția unor neclarități și în scopul elucidării acestora, Comisia oferă candidatului posibilitatea de a prezenta date și informații suplimentare (art. 10 alin. (7) din Legea nr. 26/2022). Prezentarea datelor și informațiilor suplimentare este un drept, nu o obligație, a candidatului (art. 12 alin. (4) din Legea nr. 26/2022), însă neexercitarea acestui drept (prin refuz, fățiș sau tacit, ori prin prezentarea unor date incomplete sau neconcludente) riscă să inducă Comisia la concluzia că există dubii serioase că candidatul nu întrunește criteriile de integritate (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022). Respectiv, este în interesul candidatului să preia sarcina probațiunii, iar acest transfer legislativ nu numai că nu încălcă, dar și protejează efectiv drepturile candidatului.

Comisia de evaluare a notat că, rațiunea trecerii sarcinii probațiunii către candidat a fost dezvoltată la nivel internațional. Astfel, Comisia Europeană pentru Democrație prin Lege (Comisia de la Veneția) a remarcat că într-un sistem de vetting și verificări de integritate, poate fi perfect legitim să se transfere sarcina probei de la stat la judecătorul/procurorul care solicită recrutarea sau ocuparea unei funcții (Opinia Comisiei de la Veneția nr. 1064/2021 din 09 februarie 2022 cu privire la dezvoltarea procesului de vetting în sistemul judiciar, Kosovo; pag. 68). Procesul de redeseinare, pe de altă parte, transformă toți angajații în solicitanți, iar sarcina probei revine acestor persoane, care trebuie să facă dovada că sunt apte pentru exercitarea funcției în cauză (ibidem, pag. 95).

A explicat că procesul de evaluare a integrității și decizia Comisiei de evaluare nr. 21 din 24 ianuarie 2023 nu afectează statutul profesional al candidatului, or, Comisia nu substituie și nu preia funcțiile unui organ public din Republica Moldova. Iar, decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei

juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs, respectiv niciun alt efect juridic nu are suport legal.

Totodată, potrivit pct. 39 din Opinia comună a Comisiei de la Veneția și a Direcției generale a drepturilor omului și stat de drept a Consiliului Europei (Avizul nr. 1069/2021 din 13 decembrie 2021, Moldova), proiectul de lege revizuit arată clar că rezultatele evaluării integrității nu vor avea niciun efect asupra carierei candidatului ca judecător.

Comisia de evaluare a menționat că, în activitatea sa, nu constată existența sau lipsa conformității candidatului cu criteriile de integritate, ci doar existența sau lipsa dubiilor serioase privind conformitatea.

Astfel, concluzia Comisiei de evaluare din decizie privind existența unor dubii serioase referitor la conformitatea reclamantului cu criteriile de integritate etică și financiară, ține de oportunitatea deciziei, iar instanța de judecată este ținută să exercite controlul de legalitate a deciziei și nu este în drept să execute controlul de oportunitate.

Succesiv, pârâta a considerat neîntemeiate obiecțiile reclamantului cu privire la aplicabilitatea, în speță, a dispozițiilor Codului administrativ reglementate în alte părți decât cele din Cartea a treia. Or, conform art. 4 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, în activitatea sa, Comisia de evaluare se conduce de Constituția Republicii Moldova, de prezenta lege și de alte acte normative ce reglementează domeniile conexe activității sale. Comisia de evaluare funcționează în baza regulamentului propriu de organizare și funcționare, aprobat de către aceasta.

Astfel, Comisia de evaluare funcționează în baza Legii nr. 26/2022 și a regulamentului propriu de organizare și funcționare, aprobat de către aceasta, și nu în conformitate cu Codul administrativ, iar judecarea cererilor de contestate împotriva deciziilor Comisiei are loc în conformitate cu procedura prevăzută de Cartea a treia din Codul administrativ.

Prin urmare, Comisia nu era ținută de prevederile art. 15, art. 22, art. 82, art. 85 alin. (3), art. 87, art. 92 și art. 93 din Codul administrativ, iar în consecință nu a efectuat operațiuni administrative și nu avea obligația să cerceteze din oficiu starea de fapt, precum și să întocmească dosarul candidatului conform cerințelor din Codul administrativ.

De asemenea, pârâta a apreciat ca fiind irelevante argumentele reclamantului referitor la pretinsa lipsă de independență a unor membri ai Comisiei, dar și pretinsa influență a politicului și a ONG-urilor afiliate politic asupra procesului de evaluare, deoarece acestea alegații nu constituie erori procedurale grave care să afecteze caracterul echitabil al procedurii de evaluare a reclamantului și nici circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către reclamant. Irelevanța acestor aspecte se confirmă prin faptul că ele nu reprezintă obiectul deciziei contestate.

Pârâta a mai evocat că nu constată în decizie că un candidat nu întrunește criteriile de integritate și nici careva încălcări ale candidaților. Decizia de promovare sau nepromovare a unui candidat constituie o apreciere a Comisiei, cu exercitarea marjei legale de discreție, în dependență de faptul dacă constată existența sau lipsa unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8 din Legea nr. 26/2022, care nu au fost înlăturate de

către candidat. Instanța de judecată nu are temeii legal să se pronunțe cu privire la această apreciere a Comisiei, deoarece aceasta se referă la oportunitatea deciziei, care nu poate fi supusă unui control judiciar.

Este de competența Comisiei să aprecieze dacă anumite circumstanțe sunt sau nu suficiente pentru a constata existența sau lipsa dubiilor serioase privind conformitatea cu criteriile de integritate. Asta deoarece anume această chestiune se referă la oportunitatea deciziei, care nu poate face obiectul controlului judiciar.

Pârâta a menționat că, în legătură cu împrumutul contractat de către reclamant de la tatăl său, Comisia a constatat prezența unor dubii serioase din motiv că acest împrumut a fost luat de către candidat în timp ce tatăl acestuia a fost supus unei proceduri de verificare a integrității. Astfel, aspectele invocate de către reclamant precum că, Comisia ar fi depășit deliberat perioada permisă de Lege, a urmărit să stabilească suprafața totală a terenurilor și să analizeze aceste tranzacții, sunt irelevante, deoarece Comisia nu a constatat careva dubii serioase cu privire la aceste tranzacții și bunuri invocate de către reclamant.

În opinia pârâtei, este irelevant și argumentul reclamantului, precum că în cadrul evaluării Comisia a reținut un act de constatare emis de către ANI în privința tatălui său, dar care nu este definitiv și nu a reținut alte acte definitive emise de către aceiași autoritate, dar care atestă lipsa încălcărilor în privința candidatului sau a tatălui său, or, Comisia nicidecum nu a pus la baza concluziei sale însăși constatarea ANI și nici nu depinde de constatările ANI invocate de către reclamant.

Cu referire la chestiunea privind înstrăinarea autovehiculului fără încheierea unui act juridic conform legislației, pârâta a învederat că norma art. 210 alin. (1) din Codul civil (în redacția în vigoare până la 01 martie 2019) instituie obligația clară și certă a reclamantului de a încheia în formă scrisă actul juridic de înstrăinare a mijlocului de transport, conform prevederilor legale.

În ședința de judecată, reclamantul Alexei Paniș a susținut cererea de contestare împotriva deciziei nr. 21 din 24 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Alexei Paniș, solicitând admiterea acesteia, pe motivele de fapt și de drept invocate în cerere.

În ședința de judecată, reprezentanții Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, avocații Roger Gladei și Valeriu Cernei, au susținut argumentele invocate în referința depusă, solicitând respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiate.

Apreciere instanței.

Audiind părțile, și reprezentanții lor, examinând actele dosarului administrativ și cel judiciar, completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție constată că acțiunea este admisibilă și întemeiată, din următoarele motive.

Termenul de examinare a acțiunii

Conform art. 14 alin. (7) din Legea nr. 26/2022, prin derogare de la prevederile art. 195 din Codul administrativ nr. 116/2018, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se examinează în decurs de 10 zile.

Prin dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție, nr. 29 din 29 martie 2022, modificată prin dispoziția nr. 35 din 14 aprilie 2022, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, a fost instituit complet de judecată special format din: Vladimir Timofti – președinte, judecător; Ala Cobăneanu și Svetlana Filincova – judecători, Dumitru Mardari – judecător supleant.

La caz, urmează de reținut că cererea de contestare depusă de Alexei Paniș a fost înregistrată la Curtea Supremă de Justiție în data de 13 februarie 2023.

Potrivit fișei de repartizare a cererii, prezenta cauză a fost repartizată prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor la 13 februarie 2023 judecatului-raportor Svetlana Filincova (vol. I, f.d. 1).

Prin încheierea din 14 februarie 2023 a judecătorului-raportor Svetlana Filincova, membru al completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție pentru examinarea contestațiilor candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, a fost primită spre examinare, în procedura contenciosului administrativ, cererea de contestate depusă de Alexei Paniș împotriva Comisiei de evaluare, fiind convocați participanții la proces în ședința de judecată stabilită pentru data de 24 februarie 2023, ora 10:00, sala nr. 4 în incinta Curții Supreme de Justiție, situată pe adresa str. Petru Rareș nr. 18, mun. Chișinău (vol. I, f.d. 76-78-42).

La 20 februarie 2023, în interiorul termenului stabilit de către instanță, Comisia de evaluare a prezentat referință la cererea de contestare depusă de Alexei Paniș cu privire la anularea deciziei nr. 21 din 24 ianuarie 2023 (vol. I, f.d. 84-100).

Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 24 februarie 2023, completul de judecată special a admis cererile reclamantului Alexei Paniș, a obligat Comisia de evaluare să prezinte toate materialele dosarului candidatului Alexei Paniș și s-a amânat examinarea cauzei pentru data de 13 martie 2023, ora 10.00 (vol. I, f.d. 130-133).

Prin Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii nr. 23/2 și nr. 27/2 din 14 februarie 2023, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a acceptat cererile de demisie din funcție a judecătorilor Ala Cobăneanu și Svetlana Filincova de la Curtea Supremă de Justiție, fiind eliberați din funcție din data de 01 martie 2023.

Prin încheierea din 02 martie 2023 a Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție, s-a dispus ca dosarele aflate în procedura judecătorilor Ala Cobăneanu și Svetlana Filincova, intentate în baza contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, se vor transmite Secției evidență procesuală a cauzelor civile, comerciale și de contencios administrativ pentru redistribuire prin intermediul PIGD altor judecători (vol. I, f.d. 156-158).

Prin dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 33 din 02 martie 2023 „Cu privire la modificarea dispozițiilor nr. 29 din 29 martie 2022 și nr. 35 din 14 aprilie 2022” a fost schimbată componența completului de

judecată special, după cum urmează: Vladimir Timofti – președinte, judecător; Dumitru Mardari și Mariana Pitic – judecători, Galina Stratulat – judecător supleant.

În legătură cu faptul că judecători Mariana Pitic și Galina Stratulat se aflau în concediul medical pe o perioadă mai mare de 10 zile, prin dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 34 din 02 martie 2023 „Cu privire la modificarea dispoziției nr. 33 din 02 martie 2023” a fost schimbată componența completului de judecată special, după cum urmează: Vladimir Timofti – președinte, judecător; Tamara Chișca-Doneva și Dumitru Mardari – judecători, Ion Guzun – judecător supleant.

Potrivit fișei de repartizare repetată a dosarului din 02 martie 2023, ora 13.15, prezenta cauză a fost repartizată judecătorului-raportor Dumitru Mardari, care face parte din componența completului de judecată special, după cum urmează: Vladimir Timofti – președinte și Tamara Chișca-Doneva – judecător (vol. I, f.d. 136).

În cadrul ședinței de judecată din data de 13 martie 2023 a fost examinată în fond cauza, fiind ascultate explicațiile părților, în conformitate cu art. 213 din Codul de procedură civilă, cercetate probele, în conformitate cu art. 224 din Codul de procedură civilă și ascultate pledoariilor, în conformitate cu art. 233 din Codul de procedură civilă.

Totodată, conform art. 14 alin. (9) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, s-a stabilit că deliberarea și emiterea deciziei va avea loc la 16 martie 2023, prin plasarea acesteia pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție.

La 16 martie 2023, ora 08.30, reclamantul Alexei Paniș a depus cerere privind reluarea examinării cauzei în fond și obligarea Comisiei de evaluare să prezinte toate materialele pe marginea procedurii de evaluare a candidatului Alexei Paniș (vol. I, f.d. 163-165).

Prin încheierea din 16 martie 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a amânat deliberarea și emiterea deciziei, pentru data de 20 martie 2023, ora 10.00, în conformitate cu art. 14 alin. (9) din Legea nr. 26/2022 (vol. I, f.d. 171-172).

Conform notei-informative din 20 martie 2023 a Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție, în legătură cu faptul că judecătorul-raportor Dumitru Mardari din data de 17 martie 2023 se află în concediu medical, iar prin hotărârea CSM nr. 68/3 din 23 februarie 2023, modificată prin hotărârea CSM nr. 103/4 din 16 martie 2023, s-a acceptat cererea de demisie a judecătorului Dumitru Mardari de la Curtea Supremă de Justiție și s-a eliberat din funcție din data de 20 martie 2023, emiterea deciziei în prezenta cauză s-a amânat pentru data 23 martie 2023 (vol. I, f.d. 173).

Prin încheierea din 20 martie 2023 a Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție, s-a dispus ca dosarele aflate în procedura judecătorului Dumitru Mardari, intentate în baza contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, se vor transmite Secției evidență procesuală a cauzelor civile, comerciale și de contencios administrativ pentru redistribuire prin intermediul PIGD altor judecători (vol. I, f.d. 177-179).

Prin dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 39 din 20 martie 2023 „Cu privire la modificarea dispoziției nr. 34 din 02 martie 2023” a fost schimbată componența completului de judecată special, după cum urmează: Vladimir Timofti – președinte, judecător; Tamara Chișca-Doneva și Mariana Pitic – judecători; Ion Guzun – judecător supleant.

Potrivit fișei de repartizare repetată a dosarului din 21 martie 2023, ora 10.41, prezenta cauză a fost repartizată judecătorului-raportor Mariana Pitic, care face parte din componența completului de judecată special, după cum urmează: Vladimir Timofti – președinte și Tamara Chișca-Doneva – judecător (vol. I, f.d. 180).

Prin încheierea din 23 martie 2023, completul de judecată special instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, în componența Vladimir Timofti – președinte, judecător, Tamara Chișca-Doneva și Mariana Pitic – judecători, a dispus din oficiu reluarea examinării prezentei cauze, fiind fixată ședința de judecată pentru data de 28 martie 2023, ora 10.30 (vol. I, f.d. 184-187).

Prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 66/3 din 23 februarie 2023, a fost acceptată cererea de demisie a judecătorului Curții Supreme de Justiție, Vladimir Timofti, fiind dispusă eliberarea acestuia din funcția de judecător de la Curtea Supremă de Justiție din data de 27 martie 2023.

Prin dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 46 din 28 martie 2023 „Cu privire la modificarea dispoziției nr. 39 din 20 martie 2023” a fost schimbată componența completului de judecată special, după cum urmează: Tamara Chișca-Doneva – președinte, judecător; Mariana Pitic și Maria Ghervas – judecători. În rest, fiind menținută dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 39 din 20 martie 2023, prin care a fost menținută dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 34 din 02 martie 2023, în partea în care ca judecător supleant a fost desemnat – Ion Guzun.

Prin încheierea din 28 martie 2023, completul de judecată special instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, în componența Tamara Chișca-Doneva – președinte, judecător, Maria Ghervas și Mariana Pitic – judecători, a dispus reluarea examinării prezentei cauze (vol. I, f.d. 192-195).

Având în vedere că judecătorul Maria Ghervas, care a fost inclus ca membru al completului de judecată special prin dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 46 din 28 martie 2023, nu a reușit să studieze materialele cauzei până la ședința de judecată stabilită pentru aceiași dată – 28 martie 2023, examinarea cauzei a fost amânată pentru data de 03 aprilie 2023, ora 10.00.

Prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 33/2 din 14 februarie 2023 s-a acceptat cererea de demisie a judecătorului Curții Supreme de Justiție, Maria Ghervas și s-a eliberat doamna Maria Ghervas din funcția de judecător din data de 31 martie 2023.

Prin dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 64 din 31 martie 2023, pe perioada stării de urgență, ca o măsură temporară, pe un termen de 30 de zile, au fost suspendate procedurile administrative privind cererile de demisie, depuse de judecătorii Curții Supreme de Justiție până la data intrării în vigoare a dispoziției Comisiei Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 64 din 31 martie 2023, precum și efectele juridice ale cererilor deja

acceptate, în măsura în care eliberarea efectivă din funcție nu a survenit la data intrării în vigoare a Dispoziției Comisiei Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 64 din 31 martie 2023.

Conform certificatului întocmit de grefier, desfășurarea ședinței de judecată fixate pentru data de 03 aprilie 2023, ora 10.00, a fost imposibilă din motiv că nu a fost emisă dispoziția cu privire la componența completului de judecată special, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, examinarea cauzei fiind amânate pentru o dată nedeterminată (vol. I, f.d. 211).

Prin dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 53 din 04 aprilie 2023 „Cu privire la modificarea dispozițiilor nr. 46 din 28 martie 2023, nr. 34 din 02 martie 2023 nr. 39 din 20 martie 2023” a fost schimbată componența completului de judecată special, prevăzut de punctul nr. 1 din dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 46 din 28 martie 2023 și instituită o nouă componență a completului de judecată special pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, după cum urmează: Tamara Chișca-Doneva – președinte, judecător; Mariana Pitic și Ion Guzun – judecători; Maria Ghervas – judecător supleant.

Prin încheierea din 06 aprilie 2023, completul de judecată special instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, în componența Tamara Chișca-Doneva – președinte, judecător, Ion Guzun și Mariana Pitic – judecători, a dispus reluarea examinării prezentei cauze (vol. I, f.d. 212-215).

În cadrul ședinței de judecată din data de 06 aprilie 2023 a fost examinată în fond cauza, fiind ascultate explicațiile părților, în conformitate cu art. 213 din Codul de procedură civilă, cercetate probele, în conformitate cu art. 224 din Codul de procedură civilă.

Totodată, a fost amânată ascultarea pledoariilor, în conformitate cu art. 233 din Codul de procedură civilă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepțiilor de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 ridicate în cauze similare.

La 06 aprilie 2023, prin decizia de inadmisibilitate nr. 42 Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra sesizărilor cu numerele 75g/2023, 76g/2023, 77g/2023, 86g/2023, 87g/2023, 88g/2023, 89g/2023, 90g/2023, 96g/2023, 101g/2023 și 102g/2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022.

Astfel, urmare a pronunțării Curții Constituționale la 06 aprilie 2023, participanții la proces au fost convocați pentru următoarea ședință de judecată stabilită pentru 10 aprilie 2023, ora 16.30 (vol. I, f.d. 216), care a fost contramandată în legătură cu faptul că la 10 aprilie 2023, ora 10.33, Comisia de evaluare a înaintat cerere de recuzare judecătorului Mariana Pitic (vol. I, f.d. 217).

Prin dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 66 din 10 aprilie 2022, în contextul intervenirii unei reacții prompte a

autorităților statului la problema asigurării funcționalității Curții Supreme de Justiție, prin ajustarea cadrului normativ și consacrarea în cuprinsul acestuia a unor mecanisme care ar permite soluționarea dificultăților legate de completarea provizorie a locurilor vacante de judecător la instanța judecătorească supremă, precum și luându-se act de acțiunile subsecvente ale Consiliului Superior al Magistraturii, care, urmare a intervențiilor legislative recent operate prin intermediul Legii nr. 65/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție, în cadrul ședinței Plenului Consiliului Superior al Magistraturii din 10 aprilie 2023 a examinat subiectul anunțării concursului pentru suplinirea, prin transfer temporar, a funcțiilor vacante de judecător la Curtea Supremă de Justiție, se revizuiesc măsurile specifice în domeniul justiției stabilite prin Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 64/2023, stabilindu-se că subpunctul 1.2 de la pct. 1 al dispoziției menționate se abrogă.

Prin dispoziția nr. 69 din 04 mai 2023 a Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție „Cu privire la modificarea dispoziției nr. 29 din 29 martie 2022” a fost desemnat în calitate de membrul supleant în completul de judecată special pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, judecătorul Ion Malanciuc.

Cererea de recuzare înaintată judecătorului Mariana Pitic a fost repartizată în mod automat-electronic, prin intermediul PIGD, la 15 mai 2023 și a fost examinată în ședința de judecată din 23 mai 2023, ora 10.00, fiind amânată deliberarea și pronunțarea pe marginea cererii de recuzare pentru data de 25 mai 2023 (vol. I, f.d. 224, 229-232).

Prin încheierea din 25 mai 2023 a completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, a fost respinsă cererea de recuzare înaintată judecătorului Mariana Pitic, de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (vol. I, f.d. 233-238).

Participanții la proces au fost convocați pentru următoarea ședință de judecată stabilită pentru 07 iulie 2023, ora 10.30, pentru ascultarea pledoariilor.

În această ordine de idei, având în vedere cele enunțate supra, completul de judecată special notează că depășirea termenului de examinare a contestație în 10 zile, a fost influențat inclusiv de complexitatea cauzei, comportamentul părților la proces, care include pe cel al autorității pârâte, dificultatea dezbaterilor, demisiile în masă a judecătorilor Curții Supreme de Justiție și imposibilitatea formării completului special pentru judecarea cererilor de contestare.

Mai mult, durata de aflare pe rol a cauzei a fost condiționată inclusiv de asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, fapt ce nu poate fi privit drept tergiversare a examinării cauzei, deoarece judecarea cererii de contestare a avut ca scop respectarea dreptului garantat al părților la un proces echitabil, consfințit în articolul 38 din Codul administrativ și articolul 6 §1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale.

În cadrul ședinței de judecată din data de 06 aprilie 2023 a fost examinată în fond cauza, fiind ascultate explicațiile părților, cercetate probele și s-a amânat ascultarea pledoariilor. La 07 iulie 2023, în lipsa reclamantului, au fost ascultate pledoariile, și, conform art. 14 alin. (9) din Legea nr. 26/2022, a fost anunțată emiterea și plasarea deciziei pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

Aplicabilitatea Codului administrativ.

Completul de judecată special menționează că, în cadrul dezbaterilor judiciare, reprezentanții Comisiei au invocat neaplicarea cărților I și II din Codul administrativ la examinarea cauzelor pendinte pe rolul Curții Supreme de Justiție, argument care nu poate fi reținut din considerentele următoare.

Completul de judecată special reține că aplicarea Codului administrativ și limitele ei este o problemă de interpretare și aplicare a legii asupra căreia are competență Curtea Supremă de Justiție ca instanță de judecată competentă pentru examinarea acțiunii în contencios administrativ (DCC nr. 163 din 1 decembrie 2022, § 24, DCC nr.2 din 18 ianuarie 2022, §19).

În primul rând, este necesar de a se explica de ce este aplicabil Codul administrativ procedurii de evaluare, dar și procedurii de contencios administrativ.

Din punct de vedere al conținutului normativ, Legea nr. 26/2022 cuprinde atât norme de drept public material, cât și norme de procedură administrativă și procedură a contenciosului administrativ.

În special, dispozițiile legale care reglementează definiția și condițiile de evaluare a integrității etice/financiare după natura lor constituie norme de drept administrativ material, care formează baza legală conform art. 21 alin. (1) din Codul administrativ pentru emiterea actului administrativ individual de către Comisie. Astfel, dispozițiile art. 8 alin. (1)-(4) din Legea nr. 26/2022 sunt norme de drept administrativ material.

Inițierea procedurii de evaluare este, conform art. 9 alin. (2) și art. 69 alin. (1) din Codul administrativ, o inițiere a procedurii administrative la cererea candidatului pentru una din funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26/2022. Inițierea procedurii de contencios administrativ este condiționată, în conformitate cu prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, de revendicarea de către reclamant a încălcării unui drept prin activitatea administrativă.

Astfel, completul de judecată special relevă că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual în sensul art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Actul administrativ individual este rezultatul final al procedurii administrative.

Prin decizia Comisiei privind promovarea/nepromovarea evaluării de către candidat are loc finalizarea procedurii administrative conform art. 78 din Codul administrativ.

Mai mult decât atât, în nota informativă la Legea nr. 26/2022, autorii au indicat că „drept urmare a desfășurării activității sale, Comisia de evaluare va emite o decizie. Reieșind din faptul că decizia respectivă reprezintă un act

administrativ, contestarea acesteia se va face conform prevederilor Codului administrativ nr. 116/2018 cu derogările exprese stabilite în prezentul proiect.”

Astfel, însăși legiuitorul a calificat decizia Comisiei de evaluare drept un act administrativ individual în privința căruia poate fi exercitată acțiunea în contencios administrativ.

Prin urmare, normele Codului administrativ privind procedura administrativă și instituția actului administrativ individual sunt aplicabile procedurii de evaluare, cu excepțiile prevăzute de Legea nr. 26/2022.

Completul de judecată special subliniază că, evaluarea candidaților pentru funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26/2022 este prin natura sa un domeniu specific de activitate în sensul art. 2 alin. (2) din Codul administrativ.

Deși, Codul administrativ instituie o procedură administrativă și de contencios administrativ uniformă, totuși, conform art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte pot fi reglementate prin norme legislative speciale, dacă nu contravin principiilor Codului administrativ.

Normele speciale din Legea nr. 26/2022 nu exclude aplicarea cărților I și II, decât în privința unor aspecte, cum ar fi în special, inițierea procedurii administrative, clarificarea stării fapt din oficiu, cvorumul și majoritatea, dreptul la audiere a candidatului, dar și altele. Sintagma „anumite aspecte” din art. 2 alin. (2) din Codul administrativ nu echivalează cu excluderea de la aplicare a Codului administrativ.

Așadar, în condițiile speței, excluderea integrală de la aplicare a cărților I și II este imposibilă din punct de vedere al rolului central și legăturii organice a Codului administrativ cu domeniile/subdomeniile dreptului administrativ.

Potrivit art. 14 alin. (6) din Legea nr. 26/2022, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv.

Principiile care guvernează procedura contenciosului administrativ sunt reglementate în cartea I din Codul administrativ, în special art. 21-27 și art. 36-43. Între cartea I și II, și III, care reglementează procedura contenciosului administrativ, există o legătură organică și de substanță, ce nu poate fi negată sau exclusă sub nici o formă.

Controlul judecătoresc este un control de legalitate, care cuprinde în sine verificarea legalității temeiului formeii activității administrative, corectitudinii interpretării noțiunilor juridice vagi, proporționalității egalității de tratament, imparțialității, securității juridice, motivării, exercitarea dreptului discreționar, dacă autoritatea este împuternicită să acționeze în baza acestui drept, protecția încrederii legitime în activitatea autorității și altele.

Din considerentele menționate supra, completul de judecată special respinge ca nefondat argumentul reprezentanților Comisiei de evaluare, precum că nu este aplicabilă cartea I și II din Codul administrativ. Or, aceasta ar însemna negarea respectării principiilor legalității, cercetării din oficiu, egalității de tratament,

securității raporturilor juridice, proporționalității, imparțialității Comisei, buneicredințe și altele.

Aplicarea normelor procedurii de contencios administrativ este condiționată de aplicarea aceluiași norme care se referă la procedura administrativă, cum ar fi obținerea probelor conform art. 220 alin. (1), 87-93 din Codul administrativ, notificările conform art. 223, 97-114 Codul administrativ, imparțialitatea conform art. 25 din Codul administrativ, recuzarea conform art. 202, 49-50 din Codul administrativ, formele activității administrative conform art. 5, 10-15 și 189 din Codul administrativ, conceptul de parte în procedura de contencios administrativ conform art. 204 și 7 din Codul administrativ, efectele juridice ale actului administrativ individual, *e.g.* funcția executorie a deciziei Comisei în calitate de act administrativ individual conform art. 171 alin. (4) din Codul administrativ, valabilitatea, obligativitatea și puterea lucrului decis a deciziei Comisei conform art. 139 alin. (2)-(4) și 140 din Codul administrativ și altele.

Neaplicarea cărții I și II din Codul administrativ ar echivala cu excluderea deciziei Comisei ca act administrativ individual, iar pe cale de consecință respingerea accesului la un control judecătoresc efectiv.

În această ordine de idei, completul de judecată special subliniază că, decizia Comisei de evaluare este un act administrativ individual în sensul art. 10 alin. (1) din Codul administrativ, deoarece este: 1) emisă de o autoritate publică; 2) este o decizie, dispoziție sau altă măsură oficială; 3) se referă la domeniul dreptului public; 4) este o reglementare; 5) se referă la un caz individual; 6) produce nemijlocit efecte juridice.

Din punct de vedere funcțional și organizatoric, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor este o „autoritate publică” în sensul art. 7, 10, 203 lit. a) și 204 din Codul administrativ, deoarece este creată prin lege, îndeplinește sarcini de drept public prin intermediul competenței reglementată în art. 8 din Legea nr. 26/2022, în vedere realizării unui interes public.

Completul de judecată special mai subliniază că, procedura administrativă de evaluare are o funcție de clarificare și orientare datorită caracterului procedural al acțiunii oficiale de evaluare a candidaților în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Prin urmare, respectarea principiilor, garanțiilor și regulilor de bază a procedurii administrative constituie o cerință înrădăcinată direct în conceptul statului de drept stipulat în art. 1 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova.

Astfel, prin Legea nr. 180 din 07 iunie 2023 s-a consolidat înțelegerea că, Comisia de evaluare este o autoritate publică specifică în felul său, adică nu este persoană juridică de drept public, cu toate că, în art. 7 din Codul administrativ, are o funcție universală, cuprinde și este definit conceptul de autoritate publică atât în sensul interpretat de Parlamentul Republicii Moldova, adică funcțional, organizațional cât și ca persoană juridică de drept public, după caz. Această concluzie rezultă și din pronumele nedeterminat „orice structură organizatorică” al art. 7 din Codul administrativ. Autoritatea publică pe lângă elementul de orice structură organizatorică sau organ, instituit/ă prin lege sau alt act normativ,

realizare de interese publice, îl conține și pe cel de regim public, care desemnează sarcinile și competențele, care oferă dreptul de a se impune cu forță juridică față de persoanele cu care intră în raporturi de drept autoritatea publică. O altă interpretare și aplicare ar însemna că activitatea Comisiei și deciziile ei nu sunt obligatorii ca acte administrative individuale, dar reprezintă acte juridice de drept privat. Completul de judecată special subliniază că, și o persoană privată poate fi autoritate publică dacă prin lege îi sunt delegate sarcini al autorităților publice și competențele corespunzătoare pentru realizarea lor. Mai mult, conform art. 72 alin. (6) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017, actul normativ de interpretare nu are efecte retroactive, cu excepția cazurilor când prin interpretarea normelor de sancționare se creează o situație mai favorabilă.

Completul de judecată special subliniază că, sarcinile Comisiei nu reprezintă domenii private de activitate dar publice, de aceea și a fost investită prin Legea nr. 26/2022 cu competențe care îi permite să se impune cu putere juridică în raport cu cei evaluați conform art. 8 din Codul administrativ. Completul de judecată special notează cu titlu de principiu că, nu poate fi confundat, din punct de vedere funcțional și organizatoric, conceptul de autoritate publică cu cel de persoană juridică de drept public, în caz contrar s-ar exclude decizia Comisiei din conceptul de act administrativ individual.

Totodată, reprezentanții pârâtului n-au pătruns în esența art. 2 alin. (2) din Codul administrativ care reglementează condițiile de derogare prin norme legislative de la caracterul uniform al Codului administrativ pentru „anumite aspecte” de activitate administrativă. A reține argumentul că, Comisia nu este autoritate publică înseamnă a nega o realitate juridică că aceasta îndeplinește activitate administrativă de drept public prin procedura administrativă și că, decizia ei este act administrativ individual supus controlului judecătoresc în procedura contenciosului administrativ. Astfel, conceptul de autoritate publică nu se reduce la conceptul de persoană juridică de drept public, dar are o semnificație funcțională proprie în sensul art. 7 și art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, și în sensul Legii nr.26/2022.

Decizia Comisiei se relaționează cu însușirea de „*orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială*” ca element definitoriu al actului administrativ individual conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Din această optică se delimitează că, Comisia nu desfășoară activitate legislativă sau judecătorească, dar activitate de executare a legii.

Decizia Comisiei se încadrează în conceptul de „*domeniul dreptului public*” conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Conform art. 5 din Codul administrativ actul administrativ individual este una din formele activității administrative prin care se aplică legea. Prin decizia Comisiei a fost aplicată Legea nr. 26/2022, care reglementează temeiul deciziei, iar această reglementare normativă este, după natura juridică a ei, una de drept public material. Astfel, prin această însușire decizia Comisei este exceptată de la acțiunea privată, penală, contravențională și de contencios constituțional la care participă autoritățile publice conform art. 2 alin. (3) lit. a) – c) din Codul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ este o „*reglementare*” prin care pârâta își realizează unilateral competența materială

potrivit art. 6 din Legea nr.26/2022. Curtea subliniază că prin acest element al actului administrativ individual are loc delimitarea acestuia de alte forme ale activității administrative, cum ar fi *actul real* și contractul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ se referă la „*un caz individual*”, care constă în situația concretă de evaluare a reclamantului. Funcția acestei însușiri a actului administrativ individual rezidă în delimitarea acestuia în raport cu actul administrativ normativ, care este o reglementare abstractă conform art. 12 din Codul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ întrunește criteriul „*cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice*”, adică de a naște, modifica sau stinge raporturi juridice de drept public. Completul de judecată special reține că, decizia Comisiei produce nemijlocit efecte juridice în sfera juridică a reclamantului, în calitate sa de judecător care a candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Funcția acestui criteriu constă în diferențierea actului administrativ individual de o simplă operațiune administrativă realizată în interior procedurii administrative de evaluare a integrității financiare și etice a candidatului.

Completul de judecată special conchide că, decizia Comisiei este un act administrativ individual prin care se finalizează procedura administrativă. Conceptul de procedură administrativă definit în art. 6 din Codul administrativ și cel de autoritate publică definit în art. 7 din Codul administrativ are o funcție universală, aplicabil pentru orice domeniu/subdomeniu al dreptului public. Pentru aceste motive, Comisia avea și are obligația să aplice normele Codului administrativ, și normele de procedură din Legea nr. 26/2022 în partea ce se referă la aspectele derogatorii de la caracterul uniform al Codului.

Prin urmare, este inacceptabil argumentul reprezentanților pârâtei că procedura de evaluare nu ar fi o procedură administrativă guvernată de regulile Codului administrativ, cum ar fi principiul legalității (art. 21), principiul cercetării din oficiu (art. 22), principiul egalității de tratament (art. 23), principiul bunei-credințe (art. 24), principiul imparțialității (art. 25), principiul limbii de procedură și rezonabilității (art. 26, art. 27), principiul eficienței (art. 28), principiul proporționalității (art. 29), securității juridice (art. 30), principiul motivării actelor administrative și operațiunilor administrative (art. 31), principiul comprehensibilității (art. 32), cel al protecției încrederii legitime și altele.

În aceeași ordine de idei, completul de judecată special relevă că, în cadrul ședinței de judecată reprezentanții pârâtei au invocat cauzele Țurcan vs Comisia de evaluare și Clevadî vs Comisia de evaluare, unde instanța a stabilit cu puterea lucrului judecat că, cauzelor intentate împotriva Comisiei de evaluare nu sunt aplicabile prevederile cărților I și II din Codul administrativ.

Așadar, urmare a celor constatate, completul de judecată special menționează că dosarele la care fac referire reprezentanții Comisiei de evaluare, intentate la cererea lui Anatolie Țurcanu (nr. 3-5/23) și Nataliei Clevadî (nr. 3-13/23) nu formează o jurisprudență unitară. Or, rolul jurisprudenței este de a interpreta și aplica la cazuri concrete legea. Respectiv, nu orice hotărâre care diferă de o altă hotărâre constituie o divergență de jurisprudență.

Principiul *res judicata* în sine nu impune instanțelor judecătorești naționale să urmeze precedentele în cazuri similare, realizarea coerenței dreptului necesită timp iar perioadele de conflict în jurisprudență pot fi, prin urmare, tolerate fără a submina securitatea juridică.

În principiu, jurisprudența trebuie să fie stabilă, dar totuși acest caracter nu trebuie să împiedice evoluția dreptului. Tocmai de aceea, Curtea de la Strasbourg arată că nu există un drept la o jurisprudență constantă, astfel că schimbarea jurisprudenței impusă de o abordare dinamică și progresivă este admisibilă și nu încalcă principiul securității juridice (CtEDO, Unedic c. Franței, 2008, §74; Legrand c. Franței, 2011), dar trebuie întrunite două condiții: noua abordare să fie consecventă la nivelul acelei jurisdicții și instanța care a decis schimbarea interpretării să motiveze detaliat considerentele pentru care a decis astfel (CtEDO, Atanasovski c. Macedoniei, 2010, §38).

În aceste circumstanțe, completul de judecată special respinge argumentul expus de Comisie precum că la emiterea soluției pe caz instanța de judecată urmează să își fundamenteze opinia și să emită soluția bazându-se pe considerentele și exemplele de practică judiciară enunțate.

În concluzie, completul de judecată special statuează că un judecător, potrivit regulilor de organizare judecătorească, nu este, în general, legat de hotărârea pronunțată de un alt judecător și nici chiar de propriile sale hotărâri anterioare, deoarece dânsul se pronunță pe cazul particular care se prezintă în fața sa.

Admisibilitatea acțiunii.

În conformitate cu prevederile art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ.

În conformitate cu prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Potrivit art. 5 din Codul administrativ activitatea administrativă de drept public al autorităților publice cuprinde actul administrativ individual ca formă principală de acțiune administrativă a autorităților.

Completul de judecată special a motivat la capitolul aplicabilității Codului administrativ de ce decizia Comisiei este act administrativ individual. Astfel, la compartimentul admisibilității acțiunii se va sublinia că, decizia Comisiei este un act administrativ individual defavorabil.

Conform art. 11 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, actele administrative individuale pot fi acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

Conform art. 17 din Codul administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă. Completul de judecată special notează că, prin acțiunea înaintată, reclamantul Alexei Paniș revendică încălcarea unui drept prin activitatea administrativă, conform art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, și anume că prin decizia nr. 21 din 24 ianuarie 2023 Comisia de evaluare i-a încălcat dreptul

de a fi ales în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii (art. 14 din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544/1995), dreptul la autoadministrare judecătorească (art. 23¹ din Legea privind organizarea judecătorească nr. 514/1995), dreptul la demnitatea și reputația profesională a judecătorului, dreptul fundamental la independență și inamovibilitate a judecătorului (art. 16 din Constituția Republicii Moldova), dar și dreptul fundamental la administrare (art. 39 din Constituția Republicii Moldova), dreptul la o decizie de evaluare favorabilă a candidatului Alexei Paniș.

Prin derogare de la prevederile art. 209 din Codul administrativ prin art. 14 alin. (1) și (2) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, s-a reglementat un termen special de înaintare a acțiunii în contencios administrativ. Astfel, decizia Comisiei de evaluare poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării de către acesta a deciziei motivate, fără respectarea procedurii prealabile.

Candidatul evaluat poate contesta decizia defavorabilă a Comisiei de evaluare la Curtea Supremă de Justiție, în cadrul căreia se instituie un complet de judecată special compus din 3 judecători și un judecător supleant. Judecătorii și judecătorul supleant sunt desemnați de președintele Curții Supreme de Justiție.

În acest context, se reține că decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 21 din 24 ianuarie 2023 a fost notificată reclamantului Alexei Paniș în mod electronic la 07 februarie 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (vol. I, f.d.a. 609 (fila dosarul administrativ)).

Completul de judecată special conchide că cererea de contestare depusă de Alexei Paniș este admisibilă, întrucât reclamantul s-a conformat prevederilor legale art. 14 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, fiind depusă la 13 februarie 2023, în interiorul termenului prevăzut de lege, la Curtea Supreme de Justiție.

Din punct de vedere a felului acțiunii în contencios administrativ, completul de judecată special apreciază acțiunea înaintată drept o acțiune în obligare specifică în felul său. Prin acțiunea în obligare obișnuită, reclamantul conform art. 206 alin. (1) lit. b) și 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ urmărește anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării sale referitor la obținerea unui avantaj juridic de orice fel și obligarea autorității publice să emită actul administrativ individual respins. Pe când specificul acțiunii înaintate este caracterizat prin anularea deciziei Comisiei referitor la nepromovarea evaluării și dispunerea reluării procedurii de evaluare.

Completul de judecată special în conformitate cu prevederile art. 219 alin. (3) din Codul administrativ nu este legat de textul cererilor formulate de participanții la proces, astfel, argumentul de oportunitate expus în referință de către pârât va fi apreciat la capitolul admisibilității. Controlul judecătoresc efectiv implică o verificare deplină a problemelor de fapt și de drept, însă totuși exclude verificarea oportunității conform art. 225 alin. (1) din Codul administrativ și limitează

controlul în privința actului administrativ individual discreționar, când lege prevede astfel de temei pentru emitere. Oportunitatea este o chestiune de admisibilitate dar nu de fond a acțiunii în contencios administrativ. Argumentul pârâtului în referința depusă precum că acțiunea trebuie respinsă pe motiv de oportunitate este lipsit de temeinicie, deoarece reclamantul n-a motivat acțiunea pe oportunitate dar pe aspecte de legalitate.

Din referință și argumentele de oportunitate relevate de pârât în conținutul ei se neagă însăși dreptul la înaintarea acțiunii în contencios administrativ potrivit art. 39 și 189 alin. (1) din Codul administrativ. Astfel, nici Codul administrativ, dar nici art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022 nu exclud dreptul la acțiune a candidatului. Acceptarea soluției propuse de pârât este lipsită de temei legal și contrară statului de drept. Completul de judecată special notează că, prevederile art. 225 alin. (1) din Codul administrativ sunt clare și nu pot fi confundate, reglementând într-o unitate funcțională cu prevederile art. 36, 39, 189, 190 și 207 Codul administrativ doar aspecte referitor la excluderea sau limitarea controlului judecătoresc.

Completul de judecată special apreciază decizia Comisiei emisă în temeiul art. 8 din Legea nr. 26/2022 din categoria actelor administrative obligatorii, adică care nu se emit în baza dreptului discreționar. Comisia este obligată să emită decizia indiferent dacă este favorabilă sau defavorabilă. În cazul deciziilor discreționare, autoritatea publică are dreptul în general să nu acționeze, iar în cazul în care decide de a acționa în dreptul administrativ, atunci are posibilitatea de selecție a consecințelor juridice, cu excepția situației de reducere a discreției la zero conform art. 137 alin. (2) din Codul administrativ.

Referitor la fondul cauzei completul reține următoarea stare de fapt și de drept.

Conform art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

În sensul art. 13 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Potrivit art. 20 alin. (1) și (2) din Constituția Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngădi accesul la justiție.

Reieșind din art. 53 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ

sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

În conformitate cu art. 114 din Constituția Republicii Moldova, justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești, acestea urmează să dispună de plenitudinea prerogativelor procesuale pentru soluționarea justă a cauzei, fără a exista limitări nejustificate în acțiunile ce urmează a fi întreprinse, astfel încât la realizarea scopului final hotărârea judecătorească să nu devină una iluzorie.

Protecția juridică efectivă împotriva acțiunii administrative a autorităților publice implică un control judecătoresc de legalitate deplin, care cuprinde atât chestiunile de fapt, cât și cele de drept, așa cum este reglementat în art. 194 alin. (1), 219, 22, 36 și 21 din Codul administrativ.

Densitatea controlului judecătoresc înseamnă precizarea conținutului controlului judecătoresc asupra deciziilor Comisiei, care se referă nu numai la profunzimea, ci și la sfera de aplicare a controlului. Acest lucru se referă atât aplicării legii, cât și stabilirii faptelor relevante pentru o hotărâre judecătorească legală și întemeiată.

Controlul judecătoresc efectiv implică verificarea tuturor aspectelor de legalitate procedurală și substanțială, în special, al egalității de tratament, proporționalității, securității juridice, motivării, corectitudinii cercetării de fapt din oficiu, imparțialității, interpretării greșite a noțiunilor juridice nedefinite și altele. Numai în acest fel poate fi atins standardul de protecție efectivă consacrat în art. 53 din Constituția Republicii Moldova. În acest sens, art. 194 alin. (1) din Codul administrativ în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

Controlul instanței de judecată asupra activității administrative de drept public necesită o determinare independentă a faptelor relevante, o interpretare a normelor relevante și a subsumării lor. Un astfel de control administrativ de legalitate inteligibil exclude, în principiu, o obligare a justiției la constatări și aprecieri de fapt sau de drept făcute de alte puteri cu privire la ceea ce este legal în speță.

Potrivit art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, la examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: a) respingerea cererii de contestare; b) admiterea cererii de contestare, dacă constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat, și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisia de evaluare (normă constituționalitatea căreia a fost verificată prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (competența Curții Supreme de Justiție în cazul examinării contestațiilor depuse împotriva deciziei Comisiei de evaluare)).

Curtea Constituțională a reținut că, în nota informativă la proiectul de Lege nu se regăsește niciun argument cu privire la necesitatea limitării controlului judiciar al deciziilor Comisiei de evaluare. Totuși, din opinia prezentată de autorități și din conținutul textului contestat, Curtea Constituțională a dedus că legislatorul a urmărit să evite situațiile de anulare a deciziilor Comisiei de evaluare din cauza încălcării unor reguli de procedură neesențiale, iar pe de altă parte, pentru a asigura celeritatea soluționării contestațiilor pentru a avea mai repede un Consiliu Superior al Magistraturii funcțional. Curtea Constituțională a reținut că aceste scopuri legitime pot fi încadrate în obiectivele generale ale ordinii publice și garantării autorității și imparțialității justiției, stabilite de articolul 54 alin. (2) din Constituție (HCC nr. 5 din 14 februarie 2023, §78).

Astfel, Curtea Constituțională a dispus că, până la modificarea legii în conformitate cu raționamentele prezentei hotărâri, completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție, la examinarea contestațiilor, va putea dispune reevaluarea candidaților nepromovați dacă va constata (a) că în cadrul procedurii de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și (b) că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat (HCC nr. 5 din 14 februarie 2023, §88).

În această consecvență, completul de judecată special constată că, Curtea Constituțională a stabilit un dublu test care urmează a fi întrunit pentru ca acțiunea candidatului împotriva unei decizii emise de Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor să fie admisă, și anume: 1) să existe erori procedurale grave admise de către Comisia de evaluare, și aceste erori să afecteze caracterul echitabil al procedurii de evaluare; și 2) să existe circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidat.

Prin Legea nr. 147 din 09 iunie 2023, în vigoare din 21 iunie 2023, alin. (8) al art. 14 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 a fost modificat, având următorul conținut: La examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: a) respingerea cererii de contestare; b) admiterea cererii de contestare și dispunerea reevaluării candidaților care nu au promovat evaluarea, dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat.

Completul de judecată special subliniază că, prevederile art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 modificat prin Legea nr. 147 din 09 iunie 2023 proiectează un control judecătoresc efectiv, care implică legalitatea procedurii de evaluare și legalitatea materială a deciziei de nepromovare a evaluării.

Controlul de legalitate procedurală a deciziei se va rezuma dacă Comisia de evaluare a admis sau nu erori procedurale grave care ar putea afecta caracterul echitabil al procedurii de evaluare. Controlul de legalitate materială a deciziei se va rezuma dacă există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidatul Alexei Paniș.

Completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție notează, că Codul administrativ reglementează conceptul de erori grave și erori deosebit de grave. În cazul erorilor deosebit de grave conform art. 141 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este nul și pe cale de consecință nu produce efecte juridice din momentul emiterii. Pe când în cazul erorilor grave actul administrativ individual este ilegal și produce efecte juridice până la anularea sa în mod definitiv. Astfel, ori câte ori se invocă o problemă de legalitate procedurală, ea trebuie analizată atât prin conceptul de eroare deosebit de gravă, cât și prin cel de eroare gravă.

Decizia Comisiei este ilegală, iar reclamantul ar avea dreptul la o decizie favorabilă, deoarece decizia contestată este viciată în special din punct de vedere a proporționalității, interpretării greșite a noțiunilor juridice nedefinite și egalității de tratament. Comisia este legată de respectarea proporționalității și egalității de tratament la emiterea deciziilor pe marginea evaluării candidaților la funcțiile de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Negarea acestui fapt, ar pune în discuție nu doar statul de drept, dar însuși scopul pentru care a fost edictată Legea nr. 26/2022. Dubiile serioase ale Comisiei trebuie să fie analizate/evaluate și prin prisma proporționalității, dar și egalitatea de tratament.

Din conținutul deciziei nr. 21 din 24 ianuarie 2023 rezultă că, în privința candidatului Alexei Paniș, Comisia de evaluare a constatat trei neconformități, și anume: (i) sursa mijloacelor bănești pentru un împrumut de 300 000 de lei și banii utilizați din cardul salarial al tatălui; (ii) vânzarea automobilului Kia Sorento în anul 2017 și investiții în numerar în casa amplasată în municipiul Chișinău în anul 2018; și (iii) declarația publică a candidatului la 19 ianuarie 2022.

Comisia de evaluare a indicat că are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică și criteriul de integritate financiară în temeiul art. 8 alin. (2) lit. a), alin. (4) lit. a) și b), alin. (5) lit. c), d) și e) din Legea nr. 26/2022, în legătură cu sursa de mijloace bănești pentru împrumutul de 300 000 de lei și cardul salarial al tatălui candidatului utilizat de candidat în anul 2022, în timp ce tatăl acestuia a fost supus procedurii de verificare, care nu au fost înlăturate de candidat.

Comisia de evaluare a observat, în rezultatul studierii declarației anuale a judecătorului Alexei Paniș pentru anul 2021, că acesta a declarat un împrumut de 300 000 de lei primit de la tatăl său în numerar, în rate, care a generat întrebări serioase Comisiei de evaluare cu referire la sursa mijloacelor bănești ale tatălui pentru a împrumuta această sumă candidatului.

Concluzia Comisiei de evaluare se bazează pe actul de constatare emis de Autoritatea Națională de Integritate la 08 septembrie 2021, prin care s-a constatat că, în perioada anilor 2012-2020, diferența dintre averea dobândită de părinții candidatului Alexei Paniș și veniturile acestora a fost de 1 928 091 de lei. Majoritatea veniturilor realizate de părinții candidatului în 2021 au provenit din darea în arendă a terenurilor agricole. Aceste terenuri au fost date în arendă companiilor deținute de părinții candidatului, printre care SRL „Endo – Grup”, unde tatălui candidatului deținea o cotă-parte de 80%, fapt care a și servit drept

temei pentru inițierea procedurii de control de către Autoritatea Națională de Integritate.

Dubiile Comisiei de evaluare s-au extins având în vedere că, deși, tatăl candidatului a contestat actul de constatare emis de Autoritatea Națională de Integritate la 08 septembrie 2021, Curtea de Apel Chișinău la 06 decembrie 2022 a respins acțiunea acestuia și a menținut în vigoare actul de constatare întocmit în privința tatălui candidatului și toate constatările reținute de către autoritatea de integritate.

În opinia Comisiei de evaluare, constatările reținute de către Curtea de Apel în decizia de respingere a acțiunii privind anularea actului de constatare emis de Autoritatea Națională de Integritate la 08 septembrie 2021 sunt suficiente pentru apariția unor dubii rezonabile și serioase cu privire la sursa mijloacelor bănești ale tatălui candidatului, care au fost utilizate pentru împrumutul de 300 000 de lei.

De asemenea, Comisia de evaluare a remarcat că există un dubiu rezonabil cu privire la sursa mijloacelor bănești pentru cardul salarial al tatălui candidatului, deoarece, conform declarației candidatului, aceste mijloace au fost primite și din darea în arendă a terenurilor agricole.

Comisia de evaluare a apreciat ca fiind neconformă eticii judiciare acțiunea judecătorului Alexei Paniș de a accepta mijloace bănești de la părinți, pe durata procedurilor de verificare inițiate de către Autoritatea Națională de Integritate pe numele acestora.

La fel, Comisia de evaluare a considerat îngrijorătoare justificarea candidatului Alexei Paniș de a accepta mijloace bănești de la părinții săi, în special atunci când ultimul a întrebat Comisia dacă „se așteptă ca el să ia mită în loc să accepte ajutorul părinților săi”. În plus, candidatul a mai afirmat că însuși scopul pentru care părinții săi au cumpărat bunuri pentru el a fost acela de a se asigura că el, în calitate de judecător, rezistă oricărei tentații de a se angaja în tranzacții ilegale.

Analizând memoriul deciziei nr. 21 din 24 ianuarie 2023 în partea primei neconformități, completul de judecată special consideră că, Comisia de evaluare nejustificat a constatat dubii serioase în legătură cu sursa de mijloace bănești pentru împrumutul de 300 000 de lei și cardul salarial al tatălui candidatului utilizat de candidat în anul 2022, în timp ce tatăl acestuia a fost supus procedurii de verificare. Această concluzie s-a bazat izolat doar pe actul de constatare emis de Autoritatea Națională de Integritate la 08 septembrie 2021, prin care s-a constatat că, în perioada anilor 2012-2020, diferența dintre averea dobândită de părinții candidatului Alexei Paniș și veniturile acestora a fost de 1 928 091 de lei.

Completul de judecată special reține că, conform art. 23 alin. (7) din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016, actele de constatare emise de Autoritatea Națională de Integritate produc efecte juridice de la data la care rămân definitive sau a rămas definitivă și irevocabilă hotărârea judecătorească prin care s-a confirmat existența averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese.

La caz, este necesar de reținut că, tatăl candidatului Alexei Paniș, Ștefan Paniș a contestat în instanța de judecată cu acțiune în contencios administrativ

actul de constatare emis de Autoritatea Națională de Integritate la 08 septembrie 2021, iar litigiul acestuia până în prezent este pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

Completul de judecată special observă că, însăși Autoritatea Națională de Integritate, prin adresa din 12 iunie 2022, a comunicat Comisiei de evaluare că actul de constatare din 08 septembrie 2021 va rămâne definitiv și va putea produce efecte juridice doar după ce se va expune Curtea Supremă de Justiție și în cazul în care aceasta va respinge recursul lui Ștefan Paniș și va menține în vigoare decizia Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins acțiunea lui Ștefan Paniș privind anularea actului de constatare (vol. I, f.d.a. 245).

Astfel, având în vedere că hotărârea judecătorească, prin care s-a respins acțiunea tatălui candidatului privind anularea actului de constatare emis de Autoritatea Națională de Integritate la 08 septembrie 2021, nu este definitivă și irevocabilă, Comisia de evaluare eronat a ajuns la concluzia că respingerea de către Curtea de Apel a acțiunii privind anularea actului de constatare emis de Autoritatea Națională de Integritate la 08 septembrie 2021 este suficientă pentru apariția unor dubii rezonabile și serioase cu privire la sursa mijloacelor bănești ale tatălui candidatului, care au fost utilizate pentru împrumutul de 300 000 de lei, precum și cu privire la sursa mijloacelor bănești de pe cardul salarial al tatălui candidatului.

Totodată, Comisia de evaluare nu a ținut cont de alte acte întocmite de Autoritatea Națională de Integritate, care sunt definitive și produc efecte juridice, și anume procesul-verbal cu privire la verificarea declarațiilor de avere și interese personale nr. 578/02 din 24 octombrie 2022 și procesul-verbal nr. 1162/16 din 25 noiembrie 2021 de refuz al inițierii controlului în privința lui Ștefan Paniș.

Prin procesul-verbal cu privire la verificarea declarațiilor de avere și interese personale nr. 578/02 din 24 octombrie 2022, Autoritatea Națională de Integritate a constatat că în privința reclamantului Alexei Paniș pentru anul 2021 lipsește aparența unei diferențe substanțiale între veniturile obținute, cheltuielile realizate și averea dobândită ale subiectului declarării, precum și lipsește aparența de nedeclarare a unor conflicte de interese, incompatibilități sau restricții.

De asemenea, prin procesul-verbal nr. 1162/16 din 25 noiembrie 2021, Autoritatea Națională de Integritate a refuzat inițierea controlului în privința lui Ștefan Paniș, constatând că doar pe parcursul anului 2020 familia acestuia a obținut un venit în sumă de 861 890 de lei din plăți salariale și darea în arendă a terenurilor agricole, precum și suma de 500 000 de lei din contul unui credit bancar.

După cum rezultă din prevederile art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare trebuia să cerceteze multiaspectual, complet și obiectiv informația acumulată în privința candidatului Alexei Paniș și să pună la baza dubiilor sale doar probe pertinente. În speță, însă, se atestă că, Comisia de evaluare a reținut doar o singură probă indirectă, și anume actul de constatare emis de Autoritatea Națională de Integritate la 08 septembrie 2021, care nu este definitiv și nu produce efecte juridice, în detrimentul altor probe, cum ar fi explicațiile candidatului, înscrisurile prezentate de către acesta pentru susținerea poziției sale, precum și alte două acte întocmite de către aceiași Autoritate

Națională de Integritate, dar care sunt definitive și produc efecte juridice. Mai mult, Comisia de evaluare nu a motivat în textul deciziei nr. 21 din 24 ianuarie 2023 de ce probele candidatului Alexei Paniș în susținerea poziției sale, printre care și procesele-verbale nr. 578/02 din 24 octombrie 2022 și nr. 1162/16 din 25 noiembrie 2021 întocmite de Autoritatea Națională de Integritate sunt inadmisibile ca probe, nu sunt pertinente la caz sau nu pot fi reținute de către Comisia de evaluare.

Completul de judecată special reține întemeiat argumentul reclamantului că, suma împrumutului a fost acordată în anul 2021, din veniturile înregistrate în anul 2021, pe când actul de constatare al Autorității Naționale de Integritate emis în anul 2021 în privința tatălui său, Ștefan Paniș se referă la perioada anilor 2012-2020, adică la o perioadă anterioară anului când a fost acordat împrumutul. Prin urmare, actul de constatare al Autorității Naționale de Integritate este lipsit de orice relevanță juridică.

Suplimentar, completul de judecată special constată lipsită de motivare concluzia Comisiei de evaluare referitor la existența unui dubiu rezonabil cu privire la sursa mijloacelor bănești pentru cardul salarial al tatălui candidatului. Or, potrivit explicațiilor candidatului Alexei Paniș și a constatărilor reținute de către Comisia de evaluare, pe parcursul anului 2022, cu excepția primelor două luni, reclamantul a folosit cardul salarial al tatălui său, cheltuind aproximativ 58 927 de lei. Referitor la acest aspect relevant este și faptul că, în perioada anului 2022, când reclamantul Alexei Paniș a folosit cardul salarial al tatălui său, ultimul deținea o funcție publică, pentru care era remunerat din bugetul de stat.

Astfel, completul de judecată special constată că aceste circumstanțe înlătură efectiv orice dubiu serios în privința sursei mijloacelor bănești virate cu titlu de salariu în anul 2022 la contul de card al lui Ștefan Paniș, dar care era utilizat de către fiul său, Alexei Paniș, în timp ce aceste mijloace financiare proveneau din bugetul de stat.

Cu titlu subsecvent, completul de judecată special observă că, capitolului III, pct. 1) al deciziei Comisiei de evaluare nr. 21 din 24 ianuarie 2023 nu conține o motivare serioasă și logică, din care să rezulte cum acțiunile candidatului Alexei Paniș de a lua un împrumut de la tatăl său în sumă de 300 000 de lei și de a utiliza banii din cardul salarial al tatălui său au fost încadrate de către Comisia de evaluare în criteriul de „necorespondere a criteriului de integritate financiară” și „încălcarea gravă a regulilor de etică și conduită profesională a judecătorilor”.

Completul de judecată special subliniază că, Comisia de evaluare a imputat candidatului, Paniș Alexei încălcarea gravă a regulilor de etică și conduită profesională a judecătorilor ca consecință de necorespondere a acestuia criteriului de integritate financiară. Astfel, în condițiile în care este neîntemeiată concluzia Comisiei de evaluare referitor la necorespondere a candidatului criteriului de integritate financiară, pe cale de consecință este nejustificată și concluzia de încălcare gravă a regulilor de etică și conduită profesională a judecătorilor, dat fiind raportul de cauzalitate dintre aceste două criterii.

În această consecvență, completul de judecată special conchide că, Comisia de evaluare nu a respectat aspectul de legalitate procedurală și substanțială, în special, al corectitudinii cercetării multiaspectuale din oficiu a stării de fapt, al

motivării soluției sale, precum și a interpretat greșit noțiunile juridice de „încălcare gravă”, „necorespundere a criteriului de integritate financiară” și „dubiu serios” referitor la sursa mijloacelor bănești pentru împrumutul candidatului Alexei Paniș de la tatăl său în sumă de 300 000 de lei și banii utilizați din cardul salarial al tatălui, iar acest fapt constituie temei de dispunere a reluării procedurii de evaluare a candidatului, deoarece acesta ar avea dreptul la o decizie de promovare a evaluării.

Completul de judecată special subliniază cu valoare de principiu jurisprudențială că, textul „dubii serioase” din articolul 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022 instituie o derogare de la standardul de probă stipulat în art. 93 din Codul administrativ, chiar acest articol deschide calea pentru o asemenea derogare, inclusiv în condițiile art. 2 alin. (2) din Codul administrativ.

Totodată, textul „dubii serioase” nu este compatibil cu formalismul din partea autorității publice pârâte. Acest standard ține de rezultatul evaluării probei pentru a putea fi considerată stabilită o circumstanță de fapt cu nivel ridicat de probabilitate, altul decât standardul în afara oricărui dubiu. Astfel, dacă candidatul supus evaluării prezintă argumente și explicații logice Comisiei, veridice contextului social-economic al Republicii Moldova, atunci probabilitatea că un fapt a fost într-un fel sau altul balansează, iar orice dubiu trebuie tratat în favoarea candidatului, și acesta este un principiu înrădăcinat în ideea statului de drept.

Completul de judecată special reține că, reclamantul a prezentat argumente suficiente că, faptele s-au produs în felul enunțat de el, iar Comisia nejustificat n-a reținut aceste argumente ca fiind relevante.

În privința celei de a doua neconformități, Comisia a avut dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică în temeiul art. 8 alin. (2) lit. c) și criteriul de integritate financiară conform art. 8 alin. (4) lit. a) și b), alin. (5) lit. b), c), d) și e) din Legea nr. 26/2022, în legătură cu veridicitatea informațiilor și lipsa de documente aferente prețului declarat de vânzare al automobilului și cheltuielilor de numerar în sumă de 300 000 de lei, care nu au fost înlăturate de candidat.

În continuare, referitor la cea de a doua neconformitate, Comisia de evaluare a conchis că are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică în temeiul art. 8 alin. (2) lit. c) și criteriul de integritate financiară conform art. 8 alin. (4) lit. a) și b), alin. (5) lit. b), c), d) și e) din Legea nr. 26/2022, în legătură cu veridicitatea informațiilor și lipsa de documente aferente prețului declarat de vânzare al automobilului și cheltuielilor de numerar în sumă de 300 000 de lei, care nu au fost înlăturate de candidat.

Comisia de evaluare a observat că, în anul 2018, candidatul a indicat în declarația de avere și interese personale un venit *inter alia* de 300 000 de lei dobândit în anul 2017 din vânzarea automobilului Kia Sorento.

La solicitarea Comisiei de evaluare de a-i prezenta copia unui act juridic, semnat conform art. 210 din Codul civil, din care să poată fi constatat prețul de vânzare al autovehiculului, candidatul a explicat că acesta a fost înstrăinat în baza unui acord verbal și nu a fost întocmit niciun contract de vânzare pentru

automobil, iar Codul civil nu impunea încheierea unui contract în formă scrisă pentru vânzarea unui autoturism.

Totodată, Comisia de evaluare a remarcat că, ulterior, în cadrul audierilor, candidatul a concretizat că la reînregistrarea dreptului de proprietate asupra autoturismului Kia Sorento în anul 2017 a semnat un contract de cumpărare-vânzare tipizat, pentru care a achitat Instituției Publice „Agenția Servicii Publice” suma de 400 de lei.

Astfel, Comisia de evaluare a constatat contradicția dintre cele declarate inițial de către candidatul Alexei Paniș, precum că la înstrăinarea autoturismului Kia Sorento în anul 2017 a existat doar un acord verbal, și argumentele acestuia date în cadrul audierilor, potrivit cărora la reînregistrarea dreptului de proprietate asupra autoturismului Kia Sorento în anul 2017 a fost semnat un contract de cumpărare-vânzare tipizat, pentru care a achitat Instituției Publice „Agenția Servicii Publice” suma de 400 de lei.

Comisia de evaluare a subliniat că, în cazul în care exista un contract de cumpărare-vânzare tipizat, candidatul Alexei Paniș avea obligația de a furniza Comisiei o copie de pe acesta, pentru a înlătura dubiile cu privire la prețul de vânzare al automobilului și corectitudinea declarării acestui venit în anul 2018.

În consecință, Comisia de evaluare nu a acceptat argumentele candidatului Alexei Paniș, conform cărora legea civilă nu impunea obligația de a încheia un contract de vânzare-cumpărare în formă scrisă pentru înstrăinarea acestui automobil, întrucât efectele juridice privind semnarea contractelor sunt prevăzute în cod și că părțile își asumă riscul de a nu încheia un contract în formă scrisă, constatând astfel dubii serioase cu privire la prețul de vânzare al automobilului, care nu au fost înlăturate de către candidat.

Comisia de evaluare a notat că, neprezentarea contractului de vânzare-cumpărare în formă scrisă pentru automobil și absența oricăror documente justificative a plății (tranzacția ar fi avut loc în numerar, potrivit candidatului), a făcut imposibilă verificarea de către Comisie a veridicității prețului de vânzare al automobilului indicat în declarația sa pentru anul 2017. Lipsa documentației privind vânzarea acestui autoturism a făcut imposibilă verificarea faptului că candidatul a respectat regimul fiscal privind această tranzacție. Acest fapt, la rândul său, atestă că, candidatul nu a putut înlătura dubiile Comisiei cu privire la prețul de vânzare al automobilului Kia Sorento în anul 2017 și respectarea obligațiilor fiscale aferente ce i se impuneau.

Subsecvent, Comisia de evaluare a constatat dubii cu privire la plata în numerar în sumă de 300 000 de lei, primiți de candidat în urma vânzării automobilului Kia Sorento în anul 2017, care ulterior au fost investiți de către acesta în casa sa, în primele luni ale anului 2019.

Analizând decizia Comisiei de evaluare nr. 21 din 24 ianuarie 2023, materialele dosarului administrativ a candidatului Alexei Paniș, precum și argumentele relevante expuse în cererea de contestate pe marginea subiectului vânzării autoturismului Kia Sorento în anul 2017, completul de judecată special consideră că autoritatea publică nu și-a exercitat obligația de a cerceta din oficiu multiaspectual, complet și obiectiv starea de fapt referitor la tranzacția de vânzare

a automobilului Kia Sorento în anul 2017 și investițiile efectuate în numerar în anul 2018 în casa amplasată în municipiul Chișinău.

Prin prisma art. 22 din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor. Faptele deja cunoscute autorităților publice sau instanțelor de judecată competente, faptele general notorii și faptele prezumate în virtutea prevederilor legale nu necesită a fi probate, până la proba contrarie.

Potrivit art. 85 alin. (3) din Codul administrativ, autoritatea publică trebuie să stabilească din oficiu aspectele de fapt ale cazului care face obiectul procedurii, fără a se limita la dovezile și afirmațiile participanților. Pentru aceasta, autoritatea publică stabilește scopul investigațiilor necesare și felul acestora.

În acest context, completul de judecată special subliniază că, potrivit art. 10 alin. (2)-(3), (7) și (9) din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare și secretariatul acesteia au acces gratuit și în timp real la sisteme informaționale care conțin date necesare pentru realizarea mandatului său, și anume pentru evaluarea integrității etice și a integrității financiare a candidaților, în condițiile legislației privind schimbul de date și interoperabilitatea, cu excepția informației care cade sub incidența prevederilor Legii cu privire la secretul de stat nr. 245/2008.

În procesul de evaluare a integrității candidaților, Comisia de evaluare are dreptul să solicite de la persoanele fizice și juridice de drept public sau privat, inclusiv de la instituțiile financiare, documentele și informația necesare pentru realizarea evaluării. Informațiile solicitate se prezintă Comisiei de evaluare gratuit, inclusiv în format electronic, în termen de cel mult 10 zile de la data solicitării.

În scopul elucidării unor neclarități depistate, Comisia de evaluare poate solicita, la orice etapă a procedurii de evaluare, date și informații suplimentare de la candidații evaluați.

Comisia de evaluare apreciază materialele acumulate după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale, complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisia de evaluare.

Conform art. 2 alin. (1) lit. b) și e) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, în temeiul Legii nr. 26/2022, adoptat la ședința Comisiei de evaluare din 02 mai 2022, una din principalele etape ale evaluării sunt solicitarea de date standard privind candidații, membrii familiei și alte persoane vizate în cadrul procesului de evaluare de la persoane juridice de drept public sau privat, care să includă, dar fără a se limita la bănci și alte instituții financiare, Autoritatea Națională de Integritate și Serviciul Fiscal de Stat; precum și solicitări suplimentare de informații de la persoane fizice și juridice de drept public sau privat, inclusiv instituții financiare.

Din normele legale precitate, se deduce în afara oricărui dubiu că, Comisia de evaluare avea obligația de a acumula documentele și informații necesare pentru cercetarea din oficiu a stării de fapt pentru realizarea evaluării candidatului Alexei Paniș.

În condițiile speței, însă, Comisia de evaluare a considerat că, candidatul Alexei Paniș nu a înlăturat dubiul referitor la tranzacția de vânzare a automobilului Kia Sorento în anul 2017, deoarece nu a prezentat Comisiei de evaluare copia unui act juridic semnat conform art. 210 din Codul civil.

Completul de judecată special reține că, reclamantul a comunicat și explicat, atât în cadrul rundei de întrebări, cât și în cadrul audierilor publice, că înstrăinarea mijlocului dat de transport și reînregistrarea dreptului de proprietate asupra acestuia în Registrul de stat al transporturilor a avut loc în cadrul unei subdiviziuni a Instituției Publice „Agenția Servicii Publice”, cu semnarea unui contract de cumpărare-vânzare tipizat.

Astfel, se deduce că, în speță, Comisia de evaluare nu a respectat prevederile art. 22 și art. 85 alin. (3) din Codul administrativ, art. 10 din Legea nr. 26/2022 și art. 2 alin. (1) lit. b) și e) din Regulamentul de evaluare în temeiul Legii nr. 26/2022, adoptat la ședința Comisiei de evaluare din 02 mai 2022, inversând sarcina probațiunii, precum și nu a întreprins măsurile prevăzute de Legea specială și de Regulamentul intern pentru a solicita de la persoana juridică de drept public, în concret Instituția Publică „Agenția Servicii Publice”, date privind tranzacția de vânzare de către Alexei Paniș a automobilului Kia Sorento în anul 2017 și a temeiului de reînregistrare a dreptului de proprietate asupra autoturismului Kia Sorento de pe numele proprietarului vechi – Alexei Paniș pe numele noului proprietar.

Conform art. 10 din Legea nr. 26/2022 și art. 2 alin. (1) din Regulamentul de evaluare rezultă indubitabil că, până la etapa formulării întrebărilor față de candidați, solicitării de trimitere a documentelor de către aceștia, precum și a audierii în ședință publică a candidaților, Comisia de evaluare are obligația de a acumula de sine stătător probe, prin accesarea sistemelor informaționale (*inter alia* Registrul de stat al transporturilor, deținut de Instituția Publică „Agenția Servicii Publice”) și să solicite informații inclusiv de la persoane juridice de drept public sau privat, pentru a putea cerceta din oficiu starea de fapt a candidatului.

Astfel, art. 88 alin. (2) care este o dezvoltare a principiului transparenței și comprehensibilității procedurii administrative consacrat în art. 32 din Codul administrativ prevede că, participanții la procedura administrativă nu sînt obligați să prezinte acte sau alte înscrisuri care nu se mai află în posesia lor dacă autoritatea publică poate clarifica o faptă prin adresarea unei solicitări către altă autoritate publică.

Prin urmare, Comisia de evaluare neîntemeiat a inversat sarcina probațiunii, obligând reclamantul să prezinte copia unui act juridic pe marginea tranzacției de vânzare a automobilului Kia Sorento în anul 2017.

La capitolul dat, completul de judecată special reține ca fiind pertinent și argumentul reclamantului, precum că în perioada anilor 2017 – 2022 acesta a înstrăinat 4 mijloace de transport și pentru fiecare din aceste tranzacții a respectată aceeași procedură, însă, Comisia de evaluare a constatat existența unor

dubii serioase doar în privința tranzacției de vânzare a automobilului Kia Sorento în anul 2017. Or, situația dată denotă că, Comisia de evaluare tratează diferit și contradictoriu unele situații similare, deși, unul din principiile de bază ale procedurii administrative este egalitatea de tratament conform art. 23 din Codul administrativ.

Principiul general al egalității reprezintă unul dintre principiile constituționale și acordă un drept subiectiv persoanei. Interzice tratarea acelorași fapte în mod inegal sau a lucrurilor inegale în același mod, cu excepția cazului în care o abordare diferită ar fi justificată în mod obiectiv. Această formulare tradițională definește, de asemenea, structura de bază controversată și, prin urmare, secvența de examinare. Întrebarea de bază este întotdeauna justificarea, adică dacă ponderea tratamentului (ne) egal este compensată de motivele de fapt relevante. Gradul de justificare cerut variază în funcție de gravitatea materială a tratamentului inegal și poate varia de la un simplu test arbitrar la un test bazat pe aspecte de proporționalitate.

Elementele de comparabilitate se referă anume la cele prevăzute de art. 8 alin. (2) și (4) din Legea nr. 26/2022, care nu diferă semnificativ. Din materialele dosarului administrativ a candidatului și din decizia nr. 21 din 24 ianuarie 2023 rezultă că, Comisia de evaluare nu a realizat o evaluare prin metoda comparației. Or, principiul egalității interzice tratarea în esență a acelorași lucruri în mod inegal. Principiul egalității este considerat încălcat, dacă nu există un motiv plauzibil și obiectiv pentru diferențierea juridică sau egalitatea de tratament.

Succesiv, analizând concluziile Comisiei de evaluare referitor la dubiile în privința plății în numerar în sumă de 300 000 de lei, primiți de candidat în urma vânzării automobilului Kia Sorento în anul 2017 și care ulterior au fost investiți de către acesta în casa sa, în primele luni ale anului 2019, completul de judecată special relevă că dubiile date au apărut din motiv că, în opinia Comisiei de evaluare, candidatul nu a furnizat nici o defalcare a costurilor suportate pentru construcția casei și pentru a justifica oricare dintre cheltuielile sale în numerar, explicând Comisiei că nu era interesat să gestioneze evidența și să păstreze bonurile/chitanțele.

Completul de judecată special decelează că, venitul încasat de 300 000 de lei din vânzarea automobilului Kia Sorento în anul 2017 a făcut parte din suma de 1 507 590 de lei pe care candidatul Alexei Paniș o deținea și a declarat-o în anul 2018. Din această sumă, în octombrie 2018, Alexei Paniș a achitat 984 070 de lei (estimativ 50 000 de euro) pentru o casă și un teren situate în municipiul Chișinău. După achiziționarea casei în municipiul Chișinău, banii rămași ai candidatului Alexei Paniș, deținuți în numerar, au însumat 523 590 de lei. Însă, în declarația anuală pentru anul 2018, depusă la 29 martie 2019, Alexei Paniș nu a declarat că deține bani în numerar, ce ar depăși 15 salarii medii lunare pe economie (92 250 de lei), deși, potrivit art. 4 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 133/2016 trebuia să declare toate sumele deținute în numerar, care depășeau valoarea însumată a 15 salarii medii lunare pe economie (92 250 de lei).

Însă, la subiectul dat, candidatul Alexei Paniș a explicat Comisei de evaluare că, la momentul depunerii declarației de avere și interese personale pentru anul

2018, adică la 29 martie 2019, nu deținea în numerar mijloace bănești ce ar fi depășit suma de 92 250 de lei (15 salarii medii lunare pe economie).

Totodată, candidatul Alexei Paniș a explicat Comisei de evaluare că, din suma rămasă după procurarea casei de locuit și a terenului adiacent din municipiul Chișinău, circa 200 000 de lei au fost folosiți pentru cheltuieli de consum, iar restul banilor, până la 300 000 de lei, au fost folosiți în primele luni ale anului 2019 pentru investiții în casă. Respectiv, la situația din 29 martie 2019, nu mai deținea în numerar mijloace bănești ce ar fi depășit suma de 92 250 de lei (15 salarii medii lunare pe economie).

Conform explicațiilor candidatului Alexei Paniș oferite Comisei de evaluare, în lunile ianuarie – martie ale anului 2019 a achitat circa 60 000 de lei pentru demolarea casei vechi, precum și a procurat materialele de construcție în sumă de aproximativ 231 000 de lei, și anume nisip (20 de camioane x 2 000 de per camion), beton armat (5 tone x 13 000 de lei per tonă), ciment (20 de tone x 1 300 de lei per tonă), calcar (50 metri cubi x 2 000 de lei per metru cub).

În această ordine de idei, completul de judecată special apreciază ca fiind lipsită de suport factologic și juridic concluzia Comisiei de evaluare, care a apreciat comportamentul candidatului Alexei Paniș ca fiind o demonstrație a lipsei de apreciere față de importanța răspunderii atunci când cheltuiește sume substanțiale, în special în numerar, deoarece păstrarea evidenței, în special pentru plățile mari, este importantă pentru respectarea regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale de către judecători, întrucât are ca scop prevenirea îmbogățirii nejustificate și ilicite și evitarea conflictelor de interese în activitatea acestora, precum și tragerea lor la răspundere pentru astfel de fapte.

Or, dacă candidatul supus evaluării prezintă argumente și explicații logice Comisiei de evaluare, veridice contextului social-economic al Republicii Moldova, atunci probabilitatea că un fapt a fost într-un fel sau altul balansează, iar orice dubiu trebuie tratat în favoarea candidatului, și acesta este un principiu înrădăcinat în ideea statului de drept.

În opinia completului de judecată special, reclamantul Alexei Paniș a prezentat argumente suficiente referitor la investițiile în sumă de 300 000 de lei efectuate de către acesta în casa sa din mun. Chișinău în primele luni ale anului 2019.

Completul de judecată special subliniază că, numitele încălcări de integritate financiară și etică au fost apreciate de către Comisie strict izolat de contextul istorico-social al Republicii Moldova, ceea ce afectează securitatea raporturilor juridice în privința candidatului Alexei Paniș. În general sistemul juridic admite efectul retroactiv al legii, dacă acesta favorizează situația juridică a persoanei, însă acest efect nu poate fi proiectat pe calea interpretării juridice.

Completul de judecată special notează cu valoare de principiu jurisprudențială că, realismul social cuprinde în sine și pe cel juridic, iar imputarea în privința candidatului a unor încălcări, care au fost tolerate, iar uneori chiar acceptate, și administrate de către autoritățile statului, cum ar fi acceptarea includerii unor prețuri, altele decât cele de piață, în actele juridice privind imobilele sau mijloacele de transport, nu sunt de natură de a înfrânge prezumția că, candidatul este lipsit de integritate financiară sau etică.

Mai mult, depunerea cererii de a candida în funcțiile prevăzute în art. 3 din Legea nr. 26/2022 presupune și acordul voluntar de a fi supus evaluării integrității, precum și convingerea fiecărui candidat că a respectat în perioadă anterioară criteriile de integritate reieșind anume din rațiunile de securitate juridică și contextul social în care a viețuit, și s-a relaționat cu cetățenii și autoritățile publice.

Astfel, circumstanțele reținute de Comisie, completul special de judecată nu le apreciază ca o încălcare veritabilă a integrității financiare, deoarece în caz contrar s-ar înfrânge regula protecției încrederii legitime în activitatea autorităților publice ale statului, care aveau sarcini și competențe pentru a reacționa la eventualele inadvertențe din partea subiecților administrați, dar și principiul securității juridice în întreaga sa complexitate.

Completul de judecată special subliniază că, Comisia de evaluare a imputat candidatului, Alexei Paniș încălcarea gravă a regulilor de etică și conduită profesională a judecătorilor ca consecință de necorespondere a acestuia criteriului de integritate financiară. Astfel, în condițiile în care este neîntemeiată concluzia Comisiei de evaluare referitor la necorespondere a candidatului criteriului de integritate financiară, pe cale de consecință este nejustificată și concluzia de încălcare gravă a regulilor de etică și conduită profesională a judecătorilor, dat fiind raportul de cauzalitate dintre aceste două criterii. Mai mult, această concluzie rezultă din faptul că, Comisia de evaluare nu a motivat în ce constă elementele încălcărilor grave a regulilor de etică și conduită profesională a judecătorilor.

Cu titlu subsecvent, completul de judecată special observă că, capitolul III, pct. 2) al deciziei Comisiei de evaluare nr. 21 din 24 ianuarie 2023 nu conține o motivare consecventă, întemeiată și logică, prin ce anume candidatul Alexei Paniș a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor, prin ce s-a manifestat nedeclararea în modul stabilit de legislație a averii, precum și de ce Comisia de evaluare a calificat că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani nu corespunde veniturilor declarate.

Generalizând cele enunțate supra, completul de judecată special concluzionează că, decizia emisă de Comisia de evaluare contrar prevederilor art. 21 din Codul administrativ nu întrunește cerințele de legalitate procedurală și substanțială, iar circumstanțele constatate denotă dreptul candidatului la o decizie de evaluare favorabilă din acest punct de vedere.

În final, Comisia a avut dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică în temeiul art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022, în legătură cu declarația sa publică din 19 ianuarie 2022, care nu au fost înlăturate de candidat.

În privința celei de a treia neconformități, Comisia de evaluare a conchis că are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică în temeiul art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022, în legătură cu declarația sa publică din 19 ianuarie 2022, care nu au fost înlăturate de candidat.

Comisia de evaluare a observat că, judecătorul Alexei Paniș a făcut un atac amplu la adresa lui Eugeniu Rurac și pe marginea sesizărilor depuse de el din

partea Serviciului de Informații și Securitate către Centrul Național Anticorupție, Procuratura Generală și Consiliul Superior al Magistraturii privind verificarea acțiunilor judecătorului Alexei Paniș la emiterea hotărârii din 31 decembrie 2021, de a-l repune pe Vladislav Clima în funcția administrativă de președinte al Curții de Apel Chișinău. Declarația candidatului a fost făcută ca răspuns la un articol de știri care a repetat conținutul sesizării Serviciului de Informații și Securitate.

Comisia de evaluare a constatat că, în cadrul audierilor, candidatul a susținut că a avut dreptul să răspundă acuzațiilor din sesizare și că a făcut acest lucru cu respectarea Codului de etică și de conduită profesională al judecătorului. Candidatul nu s-a adresat Consiliului Superior al Magistraturii pentru a beneficia de remediul legal existent pentru eforturile de intimidare a unui judecător. Totuși, candidatul a înregistrat o plângere împotriva lui Eugeniu Rurac la Serviciul de Informații și Securitate, dar după ce a făcut publice remarcile sale despre Eugeniu Rurac.

În continuare, Comisia de evaluare a notat că, chiar dacă remarcile candidatului nu ar fi constituit comentarii asupra unei cauze pendinte, sfera, tonul și temeiul remarcilor evocate cu privire la persoane individuale au fost problematice din punct de vedere etic. Chiar și atunci când libertatea de exprimare este permisă pentru a răspunde la acuzațiile calomnioase, o astfel de exprimare trebuie să fie pe măsură și rezonabilă, așa cum prevede Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului. Candidatul a citat un interviu cu președintele Comisiei juridice, numiri și imunități ca bază pentru afirmațiile sale că Eugeniu Rurac ar fi fost implicat în elaborarea Decretului care a făcut obiectul cauzei Vladislav Clima. Eugeniu Rurac nu este menționat în comentariile președintelui Comisiei juridice, numiri și imunități și există doar referiri la discuții dintre colegi neidentificați. Mai îngrijorător este că interviul pe care l-a identificat drept bază pentru remarcile sale a fost difuzat la o zi după comentariu public al candidatului.

Comisia de evaluare a avut o opinie diferită față de remarcile candidatului despre cauza aflată în gestiunea lui Eugeniu Rurac, când acesta era procuror, care implica un alt judecător și remarcile sale privind uzurparea puterii de către judecătorul Dorel Musteață, care în opinia Comisiei nu au fost pe măsură și rezonabile.

În opinia Comisiei de evaluare, comentariile judecătorului Alexei Paniș au fost nejustificate și denigratoare, cu încălcarea prevederilor Codului de etică și de conduită profesională al judecătorului. Remarcile sale despre pretinsa gestionare de către judecătorul Dorel Musteață a numirilor judecătorești la Consiliul Superior al Magistraturii au fost, de asemenea, în conflict cu prevederile etice care interzic judecătorilor să comenteze activitatea altor judecători și să denigreze integritatea profesională și morală a colegilor.

Comisia de evaluare a menționat că, deși, acțiunea candidatului de contestare a hotărârii prin care i s-a aplicat sancțiunea disciplinară sub formă de „avertisment” pentru această conduită este încă nesoluționată, constatările făcute de Colegiul disciplinar fortifică dubiile serioase ale Comisiei cu privire la această problemă.

Completul de judecată special nu poate reține concluziile Comisiei de evaluare, precum că declarația publică din 19 ianuarie 2022 a judecătorului Alexei Paniș ridică dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică, conform art. 8 alin.(2) lit. a) din Legea nr. 26/2022.

Or, conform art. 8 alin.(2) lit. a) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial.

În context, Curtea Constituțională a explicat în §118-120 din Decizia de inadmisibilitate nr. 42 din 06 aprilie 2023 că, deși, Legea nr. 26 nu definește semnificația termenilor „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit. a), instanța competentă trebuie să aibă în vedere atât sensul gramatical pe care îl impune termenul în discuție, în funcție de semnificația termenului pe care îl determină, cât și sensul juridic care ar putea rezulta din interpretările unor norme ce reglementează situații juridice asemănătoare

Deși, Legea nr. 26 nu definește semnificația termenilor „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit. a), Curtea trebuie să aibă în vedere principiul sistemului normativ coerent. O interpretare sistemică ar permite precizarea acestor calificative. De exemplu, interpretul care aplică articolul 8 alin. (2) lit. a) îl poate analiza în coroborare cu dispozițiile articolelor 4, 4¹ și 6 din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, care constituie dreptul comun pentru evaluarea tuturor candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii.

Curtea Constituțională a reținut, că prin textul „grav”, legislatorul a limitat marja discreționară a Comisiei de evaluare la evaluarea integrității etice a candidaților. Criteriul îi permite Comisiei să decidă nepromovarea candidatului doar dacă a constatat încălcări ale regulilor de etică și de conduită profesională de o gravitate ridicată. Acest fapt presupune că candidatul poate pune în discuție gravitatea încălcărilor constatate de Comisie în fața completului special al Curții Supreme de Justiție, care în cele din urmă poate aprecia caracterul „grav” al abaterii constatate în funcție de circumstanțele particulare ale cauzei.

În condițiile speței, este imperios de specificat că, declarația publică a judecătorului Alexei Paniș, care a trezit Comisiei de evaluare dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică, anterior a fost obiect de examinare la Inspekția judiciară și Colegiul disciplinar din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.

Astfel, prin hotărârea nr. 16/4 din 22 aprilie 2022 a Plenului Colegiului disciplinar din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, s-a constatat comiterea de către judecătorul Judecătoriai Chișinău, sediul Rîșcani, Alexei Paniș, a abaterii disciplinare prevăzute de art. 4 lit. p) din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor nr. 178 din 25 iulie 2014 și i s-a aplicat sancțiune disciplinară sub formă de avertisment.

Completul de judecată special constată că, în sensul art. 6 din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor nr. 178 din 25 iulie 2014, avertismentul este cea mai blândă sancțiune disciplinară.

Avertismentul constă în atenționarea judecătorului asupra abaterii disciplinare comise, cu recomandarea să respecte pe viitor dispozițiile legale, prevenindu-l că la o nouă abatere disciplinară similară îi va putea fi aplicată o sancțiune mai severă. Avertismentul se emite în formă scrisă. Termenul de acțiune a avertismentului este de 1 an.

La caz, Plenul Colegiului disciplinar din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii a indicat, în hotărârea nr. 16/4 din 22 aprilie 2022, că aplică sancțiunea disciplinară judecătorului Alexei Paniș, proporțional gravității abaterii disciplinare comise de judecător, gravitatea abaterilor disciplinare fiind determinată de natura faptei comise și de consecințele produse, care urmează a fi evaluate având în vedere atât efectele asupra persoanelor implicate în procesul judiciar în cadrul căroră s-a comis fapta, cât și efectele asupra imaginii și prestigiului justiției, precum și ținând cont de personalitatea judecătorului care anterior nu a fost atras la răspundere disciplinară.

Astfel, Plenul Colegiului disciplinar din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii a considerat proporțional și oportun de a aplica în privința judecătorului Alexei Paniș cea mai ușoară sancțiune disciplinară, sub formă de avertisment.

În această ordine de idei, completul de judecată special consideră că, concluzia Comisiei de evaluare referitor la dubiile serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică, în legătură cu declarația sa publică din 19 ianuarie 2022, nu este în corelație cu concluziile Plenul Colegiului disciplinar din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii din hotărârea nr. 16/4 din 22 aprilie 2022. Iar, acest fapt contravine dezideratelor Curții Constituționale din Decizia de inadmisibilitate nr. 42 din 06 aprilie 2023 (§118-120), precum că semnificația termenului „grav” din art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2023 urmează a fi analizat în coroborare cu dispozițiile articolelor 4, 4¹ și 6 din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor nr. 178 din 25 iulie 2014.

Așa, concluzia Comisiei de evaluare referitor la faptul că, prin declarația publică din data de 19 ianuarie 2022, judecătorul Alexei Paniș a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor nu este proporțională acțiunilor acestuia, în condițiile în care Plenul Colegiului disciplinar din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii a conchis că fapta judecătorului Alexei Paniș nu constituie o abatere disciplinară gravă.

Cu atât mai mult că, potrivit materialelor dosarului administrativ, judecătorul Alexei Paniș a contestat hotărârea nr. 16/4 din 22 aprilie 2022 a Plenului Colegiului disciplinar din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, iar contestația sa până în prezent este pendinte (vol. I, f.d.a. 221-223).

În acest sens, completul de judecată special observă și faptul că, capitolul III, pct. 3) al deciziei Comisiei de evaluare nr. 21 din 24 ianuarie 2023 nu conține o motivare consecventă și întemeiată, din care să rezulte cum Comisia de evaluare a calificat declarația publică din 19 ianuarie 2022 a judecătorului Alexei

Paniș ca fiind „încălcare gravă a regulilor de etică și conduită profesională a judecătorilor”, în condițiile în care *Plenul Colegiului disciplinar din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii a conchis că această faptă a judecătorului Alexei Paniș nu constituie o abatere disciplinară gravă.*

Coroborând circumstanțele enunțate supra, completul de judecată special conchide că, decizia emisă de Comisia de evaluare contrar prevederilor art. 21 din Codul administrativ nu întrunește cerințele de legalitate procedurală și substanțială, iar circumstanțele constatate denotă dreptul candidatului la o decizie de evaluare favorabilă din acest punct de vedere.

Completul de judecată special subliniază că, noțiunile „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022 constituie după natura lor juridică noțiuni juridice nedefinite (normă juridică vagă), care nu oferă discreție Comisiei de evaluare, dar obligă la o interpretare complexă și riguroasă a normei în lumina unor fapte de încălcare gravă a regulilor de etică și conduită profesională, pe când, la caz, Comisia a reținut cu titlu virtual că, acțiunile candidatului ar putea fi considerată o conduită neglijentă.

În același sens, Completul de judecată special subliniază că, în virtutea funcției sale constituționale de înfăptuire a justiției instanța de judecată are competența finală de a interpreta într-un caz concret o noțiune juridică vagă.

Astfel, încălcările reținute de către Comisia de evaluare nu satisfac criteriul ce ar permite acesteia să decidă nepromovarea candidatului pentru încălcări ale regulilor de etică și de conduită profesională de o gravitate ridicată.

Completul de judecată special constată că, Comisia de evaluare nu a efectuat o analiză și motivare a scopului legitim a deciziei emise. Din preambulul Legii nr. 26/2022 rezultă că scopul acesteia constă în sporirea integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii și organelor specializate a acestora și în vederea sporirii încrederii în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor, dar și în general, în sistemul justiției.

Din decizia contestată și actele prezentate de pârâtă nu rezultă care din aceste scopuri sunt urmărite prin soluția de nepromovare a evaluării. Oricare din aceste scopuri ar fi legitime, însă nici unul din ele nu este analizat.

Trebuie remarcat, însă, că Comisia este în mod fundamental liberă să-și aleagă scopurile sau scopul legitim, însă acest fapt trebuie să rezulte din conținutul deciziei și confirmat din actele dosarului administrativ.

Potrivit art. 29 alin. (2) lit. a) din Codul administrativ, o măsură este proporțională dacă este potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege. Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului de a fi ales în organele enumerate în Legea nr. 26/2022 chiar pentru presupuse încălcări nesemnificative reținute de către Comisie nu este la caz o măsură adecvată pentru atingerea scopurilor expuse în lege. Având în vedere problema stridentă în buna funcționare a organelor de autoadministrare judecătorească la momentul emiterii deciziei, neevaluarea candidatului, nu doar că nu se încadrează în motivele de neevaluare, dar constituie o încălcare inutilă și, prin urmare, ilegală a drepturilor reclmantului.

Totodată, conform art. 29 alin. (2) lit. b) din Codul administrativ, o măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă este necesară pentru

atingerea scopului. Conform acestui element al proporționalității înseamnă că măsura oficială trebuie să fie cel mai blând mijloc de atingere a scopului de reglementare. Comisia de evaluare nu a efectuat această analiză la caz. Astfel, Comisia de evaluare nu a analizat alternativele de reglementare a cazului individual care să îndeplinească scopul de reglementare în același mod. Dezavantajele pe care le presupun alte opțiuni de reglementare trebuie luate în considerare și stau în calea caracterizării lor ca mijloc mai blând. Participarea candidatului la alegeri pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii cu constatările unor probleme minore plasate în spațiul public și care fac parte din realitățile sociale ale Republicii Moldova, reieșind și din modificarea constantă a legislației naționale, ar fi fost o măsură mai blândă pentru atingerea scopurilor dorite.

Conform art. 29 alin. (2) lit. c) – (3) din Codul administrativ, o măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă este rezonabilă. Măsura întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit. Această cerință implică o punere în balanță a valorilor protejate juridic. Cu cât dreptul este mai vătămat cu atât mai mult se cere ca avantajul de pe urma ingerinței să fie superior. Este de notat că, excluderea dreptului judecătorului de a fi candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii antrenează după sine nu doar o ingerință, dar o anulare improprie a dreptului de fi ales în această funcție. Astfel de soluție nu poate fi acceptată într-un stat de drept, ea fiind incompatibilă cu demnitatea omului și cea de judecător. Scopul încrederii în justiție poate fi realizat prin mijloace complexe, dar în niciun caz prin reducerea la zero a ideii de alegeri libere, transparente și în condiții de concurență în funcțiile de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și organelor acestuia. Judecătorul, fiind în funcție, se prezumă a fi integru, iar în cazul în care se demonstrează contrariul atunci urmează ca acesta să fie eliberat ponderat din sistemul judecătoresc printr-o procedură disciplinară sau altă procedură, care să țină cont de garanțiile independenței sale. Completul de judecată special notează că, scopul Legii nr. 26/2022 este printre altele de a spori încrederea în justiție, dar nu de a transforma justiția într-o ramură a puterii de stat ineficientă și asupra căreia ar plana imixtiunile/dependențele de puterea politică.

În sinteză la acest aspect de legalitate, completul de judecată special constată că, decizia Comisiei de evaluare este contrară și principiului proporționalității.

În continuare, completul de judecată special reiterează că așa-numitele încălcări de integritate financiară și etică au fost apreciate de către Comisie strict subiectiv și izolat de contextul istoric-social, ceea ce afectează securitatea raporturilor juridice. În general, sistemul juridic admite efectul retroactiv al legii, dacă aceasta favorizează situația juridică a persoanei, însă acest efect nu poate fi proiectat pe calea interpretării juridice.

Cu referire la argumentul reclamantului precum că în procedura de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare cu privire la încălcarea limbii de desfășurare a procesului de evaluare, manifestat prin lipsa traducerilor în limba engleză a actelor și declarațiilor prezentate de către candidat la etapa colectării și verificării datelor de către membrii Comisiei, având în

vedere că membrii Comisiei Herman von Hebel, Victoria Henley, Nona Tsotsoria, care sunt vorbitori de limbă engleză și cărora nu le-ar fi fost asigurată traducerea în limba engleză de către secretariatul Comisiei, completul de judecată special reține următoarele.

Potrivit art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare apreciază materialele acumulate după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisia de evaluare.

Din această normă rezultă regula cercetării nemijlocite a probelor, libertatea probei și aprecierea nemijlocită a probelor de către membri Comisiei.

Completul de judecată special constată că, reprezentanții pârâtei în ședința de judecată au confirmat că nu există traducere scrisă a documentelor în limba cunoscută de membrii străini ai Comisei de evaluare, desemnați de partenerii de dezvoltare, fapt ce contravine anume art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022, dar și prevederilor art. 22 și 92 din Codul administrativ.

În aceeași ordine de idei, completul de judecată special constată că, Comisia nu a respectat dreptul de acces efectiv a candidatului la conținutul dosarului administrativ, care oferă dreptul acestuia de a face cunoștință și extrage copii de pe orice document și informație care se referă în privința sa ca participant la procedura administrativă de evaluare. Îngrădirea accesului la dosarul administrativ a generat și încălcarea altei garanții, cum este dreptul la apărare a candidatului în fața Comisiei de evaluare.

Completul de judecată special apreciază ca întemeiat argumentul reclamantului precum că timpul acordat de către Comisie pentru prezentarea informațiilor a fost unul insuficient și restrâns, astfel nefiind posibil acumularea probelor în vederea desființării integrale a eventualelor „dubii serioase” Comisie de evaluare.

La capitolul dat, completul de judecată special învederează că, potrivit art. 82 din Codul administrativ, (1) dacă procedura administrativă trebuie realizată în scris conform art. 28 sau se realizează în scris, autoritatea publică, concomitent cu inițierea procedurii, întocmește un dosar în format electronic sau pe suport de hârtie, care conține toate documentele și înscrisurile ce se referă la procedura respectivă. Dosarul în format electronic conține, după caz, copii scanate de pe documentele pe suport de hârtie, autenticitatea copiilor fiind confirmată prin semnătura electronică aplicată de persoana responsabilă din cadrul autorității publice, documente electronice, alte înscrisuri și informații relevante expuse în format electronic. (1¹) Copiile scanate în format electronic de pe documentele oficiale emise pe suport de hârtie și înscrisurile în format electronic pe care nu s-a aplicat semnătura electronică se utilizează fără restricții în raporturile cu autoritatea publică și pot fi incluse în dosarul administrativ, în măsura în care actele normative nu impun expres aplicarea semnăturii pe copiile/înscrisurile în cauză sau respectarea cerințelor pentru documentul electronic. (2) În momentul în care este pus la dosar, un document se vizează cu numere continue de pagini. (3) Dacă din dosar se extrag documente pentru o anumită perioadă, despre aceasta se face o mențiune, care va cuprinde:

a) denumirea documentului extras; b) numărul paginilor extrase; c) motivul extragerii documentului; d) numele persoanei care a dispus extragerea documentului; e) data la care documentul a fost extras. Mențiunea se pune la dosar în locul documentului extras. (4) Dosarele administrative se păstrează până la expirarea termenului de păstrare, ce rezultă din dispozițiile legale existente în acest sens.

În corespundere cu art. 83 din Codul administrativ, (1) autoritatea publică care conduce procedura administrativă acordă participanților la procedură accesul la dosarul administrativ. (2) Până la finalizarea procedurii, participanții nu vor avea acces la proiectele de acte administrative individuale. (3) Accesul la dosarul administrativ nu este permis în cazul în care prin aceasta se afectează îndeplinirea regulamentară a sarcinilor autorității publice sau în cazul în care se urmărește protejarea unui secret ocrotit de lege ori există necesitatea protecției drepturilor participanților la procedura administrativă sau ale terților. (4) În cazul în care există un interes îndreptățit, autoritatea publică care conduce procedura administrativă poate permite, la cerere, accesul la dosar și în cadrul unei alte autorități publice sau unei reprezentanțe diplomatice ori consulare a Republicii Moldova din străinătate. (5) În cadrul accesului la dosar participanții își pot face notițe sau copii de pe dosar. Costurile pentru copii le suportă fiecare participant în parte, ele fiind de 0,02 unități convenționale pentru fiecare pagină. Copiile de pe dosar în format electronic, precum și exemplarele documentelor electronice și copiile acestora sunt gratuite.

Mai mult, completul de judecată special notează că, Comisia de evaluare avea obligația să prezinte în conformitate cu prevederile art. art. 221 și 82 din Codul administrativ pe deplin dosarul administrativ a candidatului Alexei Paniș în instanța de judecată, astfel, încât și instanța de judecată să-și poată îndeplini sarcina constituțională de control judecătoresc efectiv asupra chestiunilor de fapt și de drept.

La fel, și normele speciale, prevăzute la art. 10 alin. (5), art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022 și art. 2 alin. (1) lit. g) din Regulamentul de evaluare în temeiul Legii nr. 26/2022, adoptat la ședința Comisiei de evaluare din 02 mai 2022, garantează dreptul candidaților de a avea acces a lua cunoștință cu materialele acumulate de către Comisia de evaluare și secretariatul acesteia pentru evaluarea sa.

Conform deciziei nr. 21 din 24 ianuarie 2023, în data de 09 ianuarie 2023, candidatului i s-a acordat acces la materialele de evaluare conform art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022. Însă, din declarația candidatului rezultă că, la 09 ianuarie 2023, secretariatul Comisiei de evaluare nu i-a prezentat toate materialele dosarului administrativ (vol. I, f.d.a. 77).

Potrivit declarațiilor reclamantului, șeful secretariatului Comisiei de evaluare a refuzat să-i pună la dispoziție toate materialele dosarului administrativ și i-a prezentat doar copiile unor acte, care în proporție de 90% au fost prezentate de către dânsul Comisiei de evaluare în cadrul rundelor de întrebări. Totodată, i s-a explicat că, Comisia de evaluare prezintă doar actele care le consideră relevante. Această circumstanță a fost invocată de către candidatul Alexei Paniș și în cadrul ședinței publice de audiere din data de 12 ianuarie 2023.

Completul de judecată special constată că, faptul încălcării dreptului candidatului Alexei Paniș de acces la materialele de evaluare a fost confirmat în cadrul ședințelor de judecată, or, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 24 februarie 2023, completul de judecată special a admis cererile reclamantului Alexei Paniș și a obligat Comisia de evaluare să prezinte toate materialele dosarului candidatului Alexei Paniș (vol. I, f.d. 130-133). Astfel, în rezultatul executării încheierii protocolare din 24 februarie 2023 a Curții Supreme de Justiție, reprezentanții pârâtei au prezentat instanței de judecată și reclamantului unele acte, la care candidatul Alexei Paniș nu a avut acces cu cel puțin 3 zile până la audiere, după cum prevede art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022.

Mai mult, în cadrul examinării prezentei cauze de contencios administrativ, reprezentanții pârâtei au recunoscut că atât candidatului Alexei Paniș, precum și la dosarul administrativ al candidatului Alexei Paniș nu au fost prezentate toate materialele administrate de către Comisia de evaluare, ci doar înscrierile care Comisia de evaluare le-a considerat în opinia ei relevante.

Circumstanțele date atestă că, Comisia de evaluare a încălcat dreptul la apărare al candidatului Alexei Paniș, deoarece nu i-a asigurat accesul la dosarul administrativ, care trebuie să conțină toate materialele acumulate de către Comisia de evaluare, cu cel puțin 3 zile până la audiere, conform art. 82 și art. 83 din Codul administrativ, în coroborare cu art. 10 alin. (5), art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022 și art. 2 alin. (1) lit. g) din Regulamentul de evaluare în temeiul Legii nr. 26/2022.

Respectiv, Comisia de evaluare nu și-a exercitat în totalitate competența de a cerceta starea de fapt din oficiu, aceasta fiind prevăzută în mod expres și de art. 6 lit. f) din Legea nr. 26/2022 care prevede că întru exercitarea competențelor sale, Comisia de evaluare solicită informații de la persoanele fizice și juridice de drept public sau privat, precum și acumulează orice informații relevante pentru realizarea mandatului său.

Deci, legiuitorul a oferit Comisiei de evaluare o gamă largă de instrumente și pârghii pentru acumularea tuturor informațiilor necesare. Prin urmare, neexecutarea obligației de cercetare din oficiu a dus la adoptarea unei soluții eronate de către Comisie și respectiv, încălcarea dreptului la apărare a candidatului.

Completul de judecată special reține că, circumstanțele constatate denotă o încălcare a garanțiilor procedurii administrative de evaluare cum ar fi, dreptul la o examinare deplină a faptelor, dreptul la o decizie motivată și imparțială, dreptul la audiere efectivă, dreptul de acces la dosarul administrativ, dreptul de a fi implicat efectiv în procedura de evaluare, dreptul la colaborare efectivă în clarificarea stării de fapt și dreptul la o decizie fără erori discreționare în partea aprecierii probelor.

Completul de judecată special constată că, doar aceste încălcări izolate a garanțiilor în procedura administrativă constituie erori grave de procedură, care au afectat caracterul echitabil al procedurii administrative de evaluare, și ca consecință existența unor circumstanțe de natură procesuală, care ar fi dus la promovarea evaluării de către candidat.

Completul de judecată special remarcă faptul că, statul a investit Comisia de evaluare cu prerogativa de a se ghida de anumite standarde pentru a selecta cei mai integri candidați la funcția de membri *inter alia* în Consiliul Superior al Magistraturii, care la rândul lor ar putea asigura corectitudinea funcționării sistemului judiciar per ansamblu, inclusiv prin aplicarea unor politici coerente și conforme cu standardele general acceptate.

Reclamantul a demonstrat completului de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție caracterul plauzibil al elementelor invocate în contestația sa, inclusiv cu privire la corectitudinea operațiunilor financiare efectuate la gestionarea, vânzarea și cumpărarea bunurilor mobile și imobile, precum și la respectarea normelor de etică și deontologie.

Totodată, completul de judecată special notează că, Comisia de la Veneția a recomandat că, decizia finală în privința evaluării să fie luată de către instanța de judecată competentă, totuși Parlamentul Republicii Moldova a optat pentru o altă politică de drept referitor la acest subiect. În pofida acestui fapt, completul special de judecată subliniază că, din rațiuni de protecție efectivă a drepturilor este în drept și obligat să desfășoare un control judecătoresc de legalitate deplin asupra chestiunilor de fapt și de drept.

Chiar dacă, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție este limitat în adoptarea unei decizii finale, totuși argumentele, concluziile și constatările sale sunt obligatorii și executorii pentru Comisia de evaluare. Această concluzie se desprinde direct din prevederile art. 120 din Constituția Republicii Moldova, care reglementează caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive.

Completul special de judecată își întemeiază argumentul său pornind și de la jurisprudența Curții Constituționale, care a reliefat că, chiar dacă completul special al Curții Supreme de Justiție nu poate obliga Comisia de evaluare să promoveze candidatul evaluat, argumentele și concluziile făcute de această instanță în cazul soluționării contestațiilor rămân obligatorii pentru Comisie (DCC nr.42 din 06 aprilie 2023 §143).

Completul de judecată special notează, că tot din rațiuni de control judecătoresc efectiv, dar și din motive de calitate a legii, Comisia nu este obligată, după dispunerea reluării procedurii de evaluare, să cerceteze alte circumstanțe decât cele care au stat la baza admiterii acțiunii reclamantului.

Astfel, evaluarea după reluarea procedurii nu ar trebui să se transforme într-un argument și activitate circulară vicioasă, fapt care este contrar standardului de protecție efectivă a drepturilor, separarea ramurilor puterii de stat, certitudinea juridică și efectul obligatoriu al hotărârilor judecătorești definitive.

Completul de judecată special menționează că circumstanțele reținute de Comisia de evaluare nu se încadrează din perspectiva proporționalității în motivele de nepromovarea a evaluării candidatului Alexei Paniș.

Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului candidatului Alexei Paniș de a participa și de a fi ales în calitate de membru al Consiliului Superior al Magistraturii pentru faptele minore reținute de către Comisia de evaluare nu este la caz o măsură adecvată pentru atingerea scopurilor expuse în lege. Având în vedere problema de buna funcționare a organelor de autoadministrare

judecătorească la momentul emiterii deciziei și nepromovarea candidatului pentru faptele minore, nu doar că nu se încadrează în motivele de nepromovare, dar constituie o încălcare inutilă și ilegală a drepturilor enunțate.

Completul de judecată special reiterează că măsură întreprinsă de autoritatea publică pârâtă este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproportională în raport cu scopul urmărit. Acesta cerință a legiuitorului implică o punere în balanța a valorilor protejate juridic, o pondere a intereselor în joc. Cu cât dreptul este mai vătămat, cu atât mai mult se cere ca avantajul de pe urma integrității să fie superior.

Prin urmare, excluderea dreptului judecătorului de a fi candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, antrenează după sine nu doar ingerința dar o anulare improprie a dreptului de a fi ales în această funcție. Astfel de soluție nu poate fi acceptată într-un stat de drept, ea fiind incompatibilă cu demnitatea omului și cu cea de judecător.

Din considerentele menționate, completul de judecată special relevă că, în prezenta cauză se regăsesc temeuri legale de a anula decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 21 din 24 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Alexei Paniș.

Completul de judecată special reține că ilegalitatea deciziei contestate duce la anularea deciziei și dispunerea reevaluării candidatului. Or, dispunerea reevaluării este rezultatul final și implicit care include pierderea valabilității deciziei conform art. 139 alin. (1) și (2) din Codul administrativ (a se vedea DCC nr.42 din 06 aprilie 2023 § 143; cauza Ramos Nunes de Carvalho e Sá vs Portugalia [MC], 06 noiembrie 2018, § 184 și jurisprudența citată).

În conformitate cu prevederile art. 224 alin. (1) lit. b), 195 Codul administrativ, art. art. 238-241 din Codul de procedură civilă, art. 14 alin. (6), alin. (8) lit. b), alin. (9) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

d e c i d e:

Se admite acțiunea în contencios administrativ înaintată de Alexei Paniș împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind anularea deciziei nr. 21 din 24 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Alexei Paniș și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului.

Se anulează decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale

judecătorilor și procurorilor nr. 21 din 24 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Alexei Paniș

Se dispune reevaluarea candidatului Alexei Paniș de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
 judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Ion Guzun

Mariana Pitic